Roman
Sv.
(Br)

BONNAKNEP OCH RALLAREDÅD

EN SAMLING HUMORESKER AF

THURE SÄLLBERG

MED 24 ILLUSTRATIONER

BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG, STOCKHOLM

Pris 25 öre.

BONNAKNEP OCH RALLAREDÅD

EN SAMLING HUMORESKER

AF

THURE SÄLLBERG

MED 24 ILLUSTRATIONER

STOCKHOLM
BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG

Stockholm 1911. Tryckt hos Beijers Boktörlagsaktiebolag.

Bicykelsporten på landet.

Mänskligheten härute i bygden har för hvarje år en särskild nyck för sig, särdeles ungdomen. Dessa nycker komma framsusande såsom smittosamma sjukdomar, såsom epidemier samt angripa alla, som ha' disposition för stollastycken och fåfänglighet.

Det fanns en tid, då hvarenda pojk härute ovillkorligen med ondo eller godo skulle in till seminariet och bli skollärare, så att man en långlig tid knappast skådade annat än seminariemössor på kyrkobackarne sommaren igenom.

Efter några år gick den sjukan öfver. Men se'n blef det modernt bland vår ungdom att bli volontärer. Annagga mej, vimlade icke hela häradet af underofficersfrön, hvilka gingo här endels ko- endels bockbenta och bröstade sej och sträckte på sina kroppar, så att det brakade i de stolta och styfva ryggarna.

Så vardt vårt krigsväsen bekajadt med allt för många »volontörer», och enär den största delen af dem inte kunde hoppas blifva »sjösanter» förrän bortåt midten af nästa sekel, så tog den »dillen» slut. Gu' vet hvart alla de många volontärerna tagit vägen numera. En del af dem ha väl blifvit halfherrar och stora rackare. Men bort från jordbruket, som behöfde dem och som kunnat göra folk af dem, ha' de kommit.

Under det pojkarne samt och synnerligen tränades antingen till rysansvärda lärdomsljus vid seminarierna eller till hiskliga härförare på exercisplatserna och vordo herrar och för höga för jordbruket, köpte våra döttrar symaskiner och hattar samt öfvergåfvo kospenar och räfsor och väfstolar och grytor och förvandlade sig till svajiga syfröknar inför Herranom.

På det viset ha' vi blifvit herrskap nästan hela kosidangsen härute, så att på åkrarne gå nu i arbete endast gamla gubbar och käringar, som icke dugt till att bli lärdomsljus, krigsbefäl eller syhästar.

Därför är det också så ställdt med jordbruket som det är. Hå, hå, ja, ja!

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

På det yttersta i dessa dagar ha' vi fått bicykeldille. Hva' säjs om det? Jojo, vi gå framåt mot fullkomligheten. Numera köper icke hvar dräng, såsom det för ett par år se'n var modernt, ett bäljaspel,

med hvilket han dårade flickorna och syhästarne i sommarnätternas glöd. Nej bort det. Nu tjusar han dem såsom bicykelryttare genom att susa i ring kring dem på landsvägarne, så att smutsen yr öfver hattar och blommor och spetskrås och trubbnäsor och härlighet.

Och nu på sistone är velocipedraseriet härute drifvet till sin spets. Afven våra storgubbar rulla på hjul.

Det är nästan lifsfarligt att vanka gående eller åkande efter häst på landsvägarne.

En söndag blef jag t. ex. omkullriden nio gånger på kyrkovägen, så att jag såg ut som ett kreatur, när jag ändtligen kom fram till Herrans hus.

Den förste, som rände på mig i ryggen, var kyrkovärden i Hiarum, hvilken hade bytt sig till en maskin för sin fölunge.

Men hva' hundingen skulle kyrkovärden i ryggen på mej med hjulet att göra, så bred som landsvägen är? Jag hörde visst hur han kom flåsande, men inte kunde jag tänka, att han var så usel, att han inte kunde vrida maskinen på sned och åka som en karl förbi en oskyldig person, som går försänkt i gudeliga tankar.

Det hade dock inte skadat kyrkovärden i Hiarum, om han hållit till sig ett grand, ty i samma momang, som han rände in i ryggen på mej, kastades han neder af sin remont och vardt liggandes vidöppen i landsvägsdiket.

»Blask», sa' det, när kyrkovärden dråsade däruti.

— I det lugnaste lervattnet gå de största fiskarne! lät jag, när jag såg honom slå och krafla i djupet.

— Dra' du åt häcklefjäll, så möter du inget körkefolk. Dä' va' din skull, som inte gick ur väjen. Nu vete den dålie, äss ja' kan tjänstgöra i körka i den här kostymen! fräste kyrkovärden i det han kom upp på vägen, våter som en tupp och grym som en skam.

— Guss fre' å a'jöss, körkevärd! sa' jag.

— Gack du! Men ä' »vältepåsneen» sönnergången, så har du dej en stämning så säkert som du allt hade henne i näfven, ropade han efter mig.

Sköna pojkar, de där cyklisterna. Först köra de på oss och se'n hota de med stämning. Gumphjulen fördärfva synbarligen deras moral.

Nå, jag hade inte hunnit långt från kyrkovärdens valplats, förrän jag träffade på nämndemannen i Hoppebo, som satt på vägkanten och hade en vådlig näsblödning att dragas med, hvarjämte han såg ut som om man dragit ett hvasst rifjärn öfver hans anlete.

— Guss fre', nämndeman! Hur står dä' te'?

— Tackar som frågar! Ja' skulle hålla på sne' för en käring, och då rallade »fyllecipeden» i kull, så ja' rände syna i väjen ett grand. Men dä' bloar snart öfver.

— Hoppas dä' och lite näseblo' skadar inte i blann.

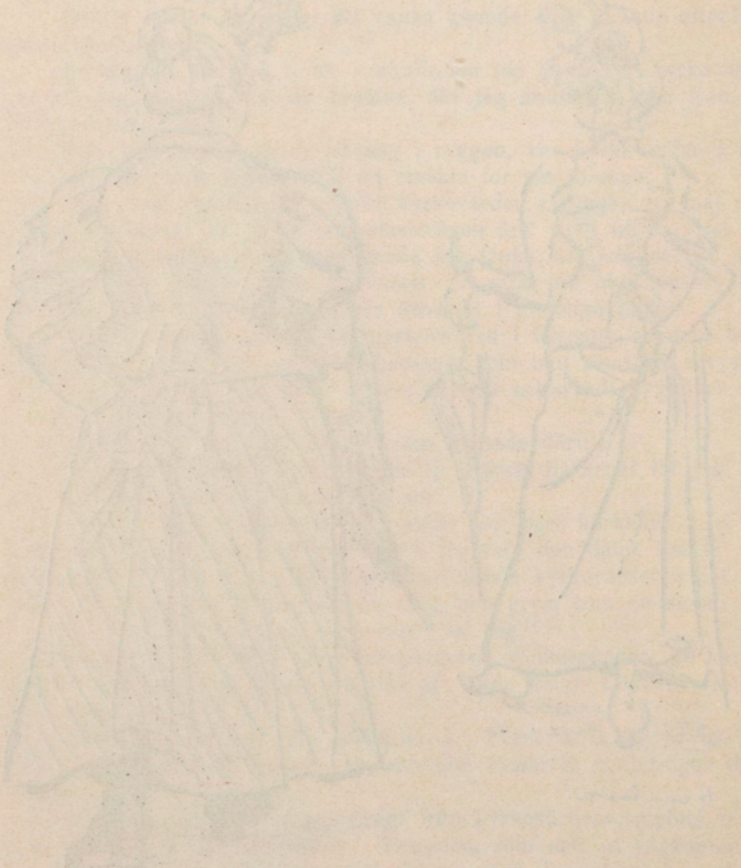

— Nä' gubevars! Men dä' värsta är att ja' flängt upp dä' högra' böxebenet. Har du ett par nålar å låna mej?

Just i det ögonblick då jag stod och tittade efter knappnålar i mitt rockslag, fick jag ånyo ett hjul i ryggen, så att jag slungades öfver den blödande nämndemannen med sådan makt, att det knakade i nacke och refben på honom.

— Hvem attan var dä'? stönade nämndemannen. Och när vi reglerat oss så pass, att vi kunde titta oss omkring, fingo vi se kommunalordförar'n ligga på vägenom.

— Hur geck dä'? sporde nämndemannen och jag på en gång.
— Ä' du ve' lif, or'förare?

— Lefver gör ja' gualof, men högre tummen ä' åbruten å framhjulet fördärfvadt.

— Jaha, di där maskinerna äta visserligen hvasken hö eller hafre, men di ä' skam så istadiga å opålitliga och på långt när inte så förmånliga, som handlarn bedyrade, suckade nämndemannen, i det han doppade sitt blodiga hufvud i diket.

Under tiden sökte ordföranden krångla sig på benen, hvilket hade sig svårt för honom. Just som han skulle räta på sig, kom Johannes i Maräng dängande på en Huskvarnamaskin. Johannes grinade illa och kramade i styrstången, så att svetten lackade af honom.

— Sti' åt si'an, för ja' ä' ovaner och kan inte schwänga! skrek Johannes.

Men ordförarn stod ännu som en sprättbåge med händerna i backen och kunde inte skutta ur linjen, utan Johannes rände på honom bakifrån, så att ordförarn kastades såsom en vante öfver mig och nämndemannen. Där lågo vi nu alla tre storgubbar i det högra och Johannes i det vänstra diket, samtliga svärjande af smärta och föga gudliga. Tre maskiner lågo dådlösa och med intryckta framhjul på kyrkovägen och hindrade »drafiken».

— Äss ja' inte hade brutit å min högre tumme, så skulle ja' klå' dej, din drummel, som kör på folk! lät or'förarn till Johannes.

— Kör på! Hvem ha' bedt dej stå som en ko midt i väjen? Å för resten hoade ja' åt dig. Kom hit, äss du tyar, och slöss, om du töcker dä' passar. Men höter du, så' lägger ja te'! gormade Johannes, som plockade mossa i skogskanten för att ansa af sig vatten och lersörja.

Det ena ordet gaf det andra, och så blef där ett bastant gräl på sabbatsmorgonen.

Nämndemannen gick där på vägkanten, blodig och sönderrifven som ett vilddjur och sökte mäkla fred. Men det ville inte ha sig. Där hade nog också blifvit smörj af, om inte Malena i Intägt och tre andra käringar kommit dit. Så fort gummorna synat karlarna och valplatsen, begynte de att gräla och skälla som om de varit hustrur åt de förolyckade, och när de hållit på med den saken en

stund, stämde de upp en sång inför oss. Det bet. Karlarne togo bums upp sina maskiner och tågade åt sina hemhåll. Men jag fortsatte och vardt ytterligare sju gånger öfverkörd af cyklister, innan jag nådde templet.

Sista gången var det kammarpigan i Svanaholm som jag föll för, och då slog jag mig värst.

Ja, det är, som sagdt, ett okristligt cyklande härute. Ifrån tiotill sextioåringen ha de »fyllecipeder» allesamman, utom kyrkoherden och jag och fattigstugugummorna.

Kyrkväggen är rundt omkring garnerad med cyklar om söndagarne, och en stor del af folket sitta sönderrifna och ramponerade bå' till kroppar och kläder därinne.

Folket har »fyllecipeddille». Hvad skall det bli af detta arma land?

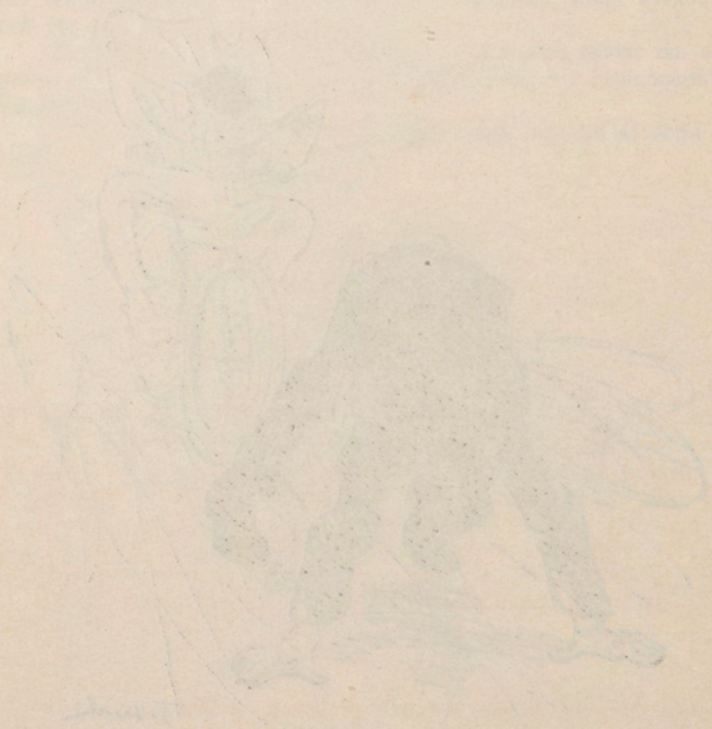

På väg från uppbördsmötet.

Februari månad är just inte att skräppa med, ute på landet. Att han vanligen är kall och kräfver mycket bränsle, det betyder dock mindre, utan hvad som gör honom otreflig och kitslig och ovälkommen, det är, att skatterna då vanligen kräfvas ut af oss stackars karlar. Ty skatter är då någonting, som egentligen icke borde finnas till här i världen, åtminstone inte på landsbygden.

Hvar gång vi skola till att välja om riksdagsmannen, lofvar han oss, gubevars, att han skall taga bort än den ena och än den andra pålagan samt styra till att staten åtager sig hela kosidangen till och med fattigvårdstungan och skollärarelönen i sin helhet jämte kofodret till skollärarne. Men se'n han bara blifvit omvald, hörs ingenting af, utan här gå vi och sucka immerfort under våra onera. Debetsedlarna minskas inte, ty på utgifter blir det ingen missväxt. Det är egentligen det enda, som växer och slår bra i spann här i landet, Gu' nåde oss landtbogubbar, som ska' kläda och föda kungahus och tjänstemän och andra präster och predikanter och proselyter och handlare och industriidkare på köpet.

Det är ett stort under att vi bara stå bi.

Tänk efter hur det skulle gå, om de inte hade oss, som hålla landet med föda och därtill betala förskräckliga skatter!

* * *

Sådana och dylika ord och tänkesätt sysselsatte mej och Pelle på Stampen och Simon i Simmarp, då vi en februaridag gingo från skattemötet.

Simon var rasande, ty han höll före, att han fått för litet pengar med sig hem. Han skulle betala 51 kronor i kronoskatt, men skulle ha 210 för knektunderhållet, så fogden fick ju punga ut med en rätt vacker summa till honom.

Men Simon trodde att han fått för litet.

— Fogden subtraherade visst rakt åt helsefyr, och ja' va' så krumsen i fingrarna, så ja' va' inte mänska te' å räkna pengarne, lät han.

— Si öfver dom, när du kommer hem, och är dä' inte rätt, så är dä' väl inte värre än du får ge dej på fogden. Räkna du pengarne i vettnes närvaro! genmälde Pelle på Stampen.

Sen gingo vi länge och grunnade och voro arga invärtes, ty god är ingen, när han går hem från skattemötet, antingen han där får eller lägger ut pengar.

Skall man gifva något ifrån sig, så är det åt häcklefjäll för mycket, och skall man ha utdelning och lindring i rust- och rotehåll, får man alldeles för litet.

Hur det är, så är det galet. Dä' är ju gifvet.

Omsider lät Simon opp sin mun och sa':

— Det va' i alla fall väl, att den här ersättningen för knekthållet inte kom till stånd för femti år se'n.

— Huru kan I säja så? inföll jag.

— Jo, för då hade det gått galet med folket.

— Gått galet! Hva' menas mä' dä'?

— Hva' som menas! Jo, äss lindringa kommit te' stånd på den tiden, hade folket inte stått emot'et.

— Stått emot'et. Hvarför hade de inte stått emot'et.

— Hvarför! Jo, di hade supit ihjäl sej, dä' ä' hva di hade gjort.

— Supet ihjäl sej! Hur kan I prata så, Simon?

— Jo, så kan ja' prata, och ja' kan stå te' hvad jag säger också, sa' Simon och harklade och såg vis och förnumstig ut. Och det har han rätt till, ty han är 75 år gammal samt har var't med om lite utaf hvarje.

Och så talade han om, att det fordom vid betalningen af kronoskatten rådde den sedvänja, att gubbarne, innan de gingo hem, skulle supa upp hvarenda skilling de hade öfver, sedan de erlagt skatten.

— Di fick väl ingenting öfver, och då blef det allt torrfängt för dom, inföll jag.

— Fick di ingenting öfver? Jo jo men! De lagade sej allt till vecketals förut. Ty den, som fick mest öfver, var den likaste karlen, kantänka. Och så kostade trallarevattnet inte mer än 24 skilling kannan på den tiden, suckade Simon.

— Då var det väl grant på vägarna, när folket drog från kronomötena? inföll Pelle.

— Fråga far din! Han minns nok hur dä' geck te'. Gubbarne lå' som strö' i dikena och hojtade, så det hördes milvidt. Tidt som ofta blefvo de ordkastandes och osams, och så slogo de mässingssnusdosorna i hufvudena på hvarandra, så att blodet yrde utåt snön, ty dä' va' alltid snö vid den tiden. Och var det riktigt go'a år, så att de fingo möcke te' öfvers, se'n de betalt skatten, så kunde dä' hända, att de till och med knifvades ett grand. Och när fogden körde bort från mötet, var han inte mer än jämt säker. Han hade sabelen dra'en, och länsmannen satt alltid på pengaskrylan i bak-

häcken med en pistol i hvar näfven, bleker som ett lik och darrande som ett asplöf, när åska' går vid midsommartiden.

— Ble' di allri' röfvade?

— Nä', inte i mitt minne. Men skrämde dem gjorde vi. Och kunde en få deras hästar i sken, så att det välte och fogde och länsman och pengaskrin rullade om på vägen, så var det ju inte ondt i dä'. Folket hade inte heller på den tiden mer roligt än de gjorde sej självfa. Men inte hade dä' var't rådligt, om man i de dagarne fått te'baks pengar, såsom vi nu få vid kronomötena. Då hade de vändt upp och ner på hela världen! slöt Simon. Det syntes dock på'n, att fastän han nu bar hem nära hundra banko från uppbördsmötet, tänkte han likväl med saknad på de där dagarna, den gamle skälmen.

Men Pelle på Stampen tog sig af det anförda anledning att beprisa nykterhetsrörelsen och andra nådemedel, som så att säga »satt nosgrimma på schwänska folket» och gjort oss bekväma för grundskatteafskrifning och all möjlig annan lindring.

Vi höllo med honom och tackade försynen, där vi gingo på vägen, för det att vi nu inte behöfde hvarken supa eller slåss, när vi vankade hem från vare sig krono- eller andra bönemöten.

— Snart ä' vi så pass upplysta och rena i lefvernet, att vi kunna kasta å' oss alla möjliga skatteok! sa' Pelle och klämde i med en god Sankey. Jag stämde in i bå' det ena och det andra.

— Sjong mä', Simon! förmanade Pelle.

— Ja' kan Gu' nåde me, inte sjonga annat än psalmer, och för resten vell ja' dö i mina fäders tro! lät denne och gick till den andra vägkanten.

— Sådana där gamla ä' nästan obotliga. Di ä' liksom fastlimmade ve' sina synder. Dä' finns knappt nå'nting, som biter på dem! flåsade Pelle, när vi slutat sången.

— Töcker ni inte, att dä' låter trefligare på vägarne nu för tiden sådana här dar än i eran ongdomsti', Simon? tillade Pelle efter en stund med anspelning på hans och mitt kristliga sjungande.

— Jo jo men, visst gör dä' så! Nok va' vi stora syndare och dä' erkände vi och dä' visste vi med oss, gunås. Nu ä' du Pelle och dina gelikar stora ljus å dä' sticker ni inte under stol mä'! Hvar ti' har sina fel och brister! genmälde Simon.

Under tiden hade vi kommit midt för Stampen.

— Gack mä in, så få vi si, om där finns nå't på kaffekokarn, och så kan ni ljumma er och räkna öfver era pengar, Simon! sa' Pelle.

— Tack som bjuder! läto vi.

Och så stretade vi in i Stampen. Där fanns ingen inne i stugan, men när vi voro i förshördetun, vi, att någon smatt ut åt köket.

— Sti'en in, karlar! bjöd Pelle. Och Simon och jag gingo fram till spisen och värmde oss om näfvarne. Pelle lommade af utåt köket.

Rätt hvad det var fingo vi höra hur hans käring pep och dividerade därute.

— Tösst, tösst, dä' hörs ju in! afbröt Pelle.

— Dä' bryr ja' mej inte om. Här blir intet kaffekokanne af. Du behöfver inte dra' in alla uslinga du kommer i följe mä'!

— Tösst, tösst! Skrik inte så förbanskadt, ditt troll! Dä' kan höras! Häf nu på kokarn, annars får ja' ju stå med skammen, ängslades Pelle därute.

Jag skämdes, men Simon grinade.

— Här kommer ingen kokare på, för här finns inte fler böner eller mer socker än som går åt i afton, när syföreninga ska' hit och Manne i Fåfängan kommer och läser och har gitarren mä' sej. Den där gubbarackarn och den anre tjocke fähunnen kan gå dit de ä' komna ifrå'. Här kokas inget kaffe te' nåra synnare i min kokare — hör du dä'! Ja' behöfver inte stå te' reds åt såna där, som gå åt körkan om söndagarne och ha' alla andra synder för sej! skrek Stampamoran.

— Då kokar ja' själf! hörde vi Pelle yttra.

— Gör du dä'! Men ja' har gömt böner och socker och kakor. Koka själf din uslinge, så får du si hur pass du får'et. Men dä' kan bli godt nok åt di där kreaturen och världsmänniskorna! fräste hon.

Sen blef där ett slammer och ett smällande i köket, som om två personer örfilat hvarandra.

— Ja' tror rätt vi ta' våra hättor och gå! Fast här är ett så gästfritt och kristligt ställe! sa' Simon. Och det gjorde vi.

När vi kommit ett stycke till vägs, stannade gubben och sa':

— Karlarne ä' tusen gånger likare nu än förr i världen. Di ä' klokare, di ä' anständia och nyktra, hyfsade och kunniga och uppföra sig väl. Di arbeta flitigare, gorma inte och slåss inte och ä' inte på långt när så råa som förr. Di ä' som grefvar och baroner imot hvad folket var, då ja' rann upp en gång. Men Gu' vet, om inte fruntimmerna däremot ä' sämre. Di ha', så sant ja' kan skönja, inte gått ett fjät framåt, utan te' baks ha di gått. Di ha' blett fåfänglia och djädriga och lata och vårdslösa och kaffegalna! Dä' ä' unnerligt att ni bara kan älska dom! slöt Simon och spottade.

— Hvad mej beträffar, så är dä' också klent mä' dä' lät jag.

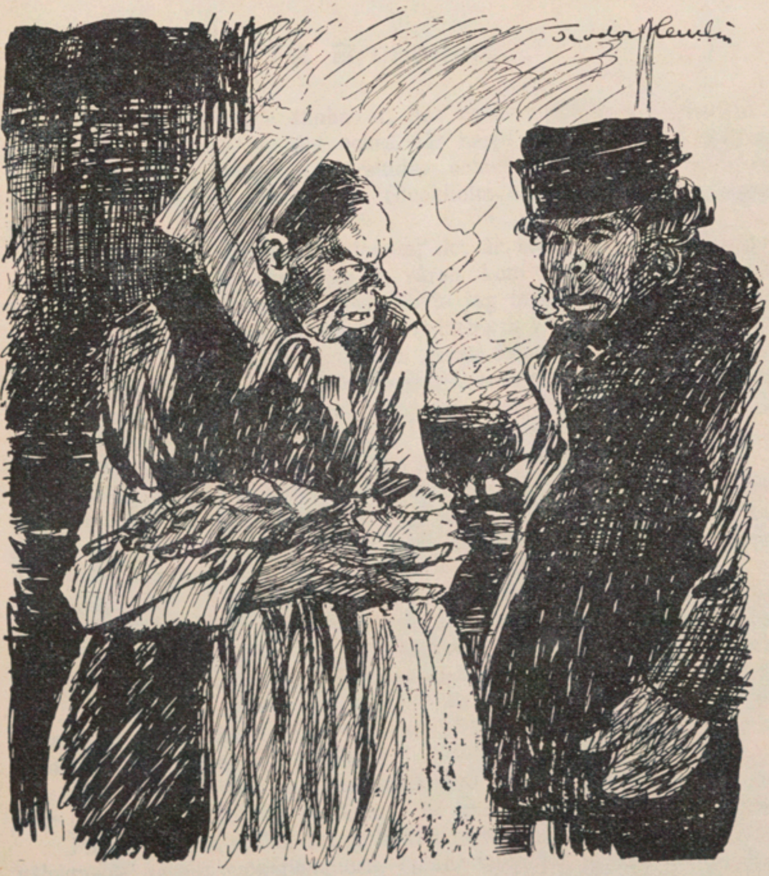

På Brunemad.

Ni kan inte gärna tänka er, hur vackert det är i Brunemad i sommartid. Men så är det också vår herre själf som gjort anläggningen och planteringarna därstädes och inga utlärda örtagårdsmästare från experimentalfältet i Stockholm eller trädgårdsföreningen i Göteborg.

Brunemad är ingen stor domän, det är bara $^1/_{32}$ mantal kronoskatte. Men hvarje gång jag i våren kom upp på höjderna vid Skyafall och såg Brunemad, så kände jag ingen innerligare önskan än att äga detta ställe och att få bo därborta i den röda stugan och i lugnet och bland blommorna och deras doft med henne, som min själ trånar efter, med den lilla stackarn, som nu egentligen inte har något annat eget hem än mitt hjärta, där det för resten är bra oroligt ibland.

Ni kan inte tro så vackert det är i Brunemad.

Bakom stugan står en stor rönn, och nedanför kullen skvalpar en liten sjö mot en lummig strand, där liljekonvalj och gökabyxor och ängabullar och förgätmigej och tjogtals andra blomster skjuta upp öfver det saftiga gräset.

Vid västra stugugafveln stoltserar en väldig kastanj, under hvilken Anders anbragt två sittbänkar och se'n växa där huller om buller på sluttningen vildaplar och körsbärsträd samt flera stycken häggar.

När alla de där träden blomma kan ni tro, att det tar sig något ut. Det tycks som om rönnen och kastanjen och vildaplarne ville täfla med hvarandra i blomprakt och det är svårt att säga hvem af dem, som är hvitast och härligast.

Från Skyafall ter sig Brunemad med den röda stugan såsom en stor jordgubbe i ett vidt gräddfat. Ni kan inte tro så vackert det är.

På ett sådant ställe, kring hvilket skaparen skakat ut så mycken välsignelse ur sitt ymnighetshorn, tycker man, att lyckan skulle vara bofast. Det förefaller som om man på denna blomstersållade kulle, där så mycket rent och skönt möter öga och sinne, där man ser mjuka linjer blåna rundt om vid horisonten, icke skulle kunna tänka några stygga tankar. Det tycks som om man blott skulle kunna känna sig fylld af tacksamhet och glädje på en fläck, där Herren ger så vacker äring och från hvilken han alltid pustar bort frostens kyla och järnnätternas skadegörelse, så att de hvita blommorna få

lefva sin tid och fröjdas och sätta frukt. Det tycks som om man borde blifva god, om man hade hälsan och ägde och finge bo vid dessa bördiga tegar och midt i denna blodrenande och friska blomsterdoft.

Men så argt och känslolöst, så vrångt, så otillgängligt, så otacksamt och kallt kan det outrannsakliga människohjärtat stundom vara, att det väl icke på jorden funnits så olyckliga människor, som just Brunemadsfolket.

Anders, som ärft den lilla men feta och fagra biten efter sina föräldrar, var en olycklig man, fast han var mycket välbärgad. Hemmanets skötsel tarfvade icke så särdeles mycket arbete, utan Anders, som äfven var en rapp och skicklig murare, hade mycken tid öfver att ägna åt detta yrke. Och han användes äfven. På långa håll fanns det icke en rörspis, utan att Anders i Brunemad murat den, och inga ugnar bakade brödet så jämt och väl som de, hvilka Anders lagt.

När han därför gjort ifrån sig vårarbetet, sått de små tegarne och sett om hägnaden, drog han ut i bygden med sin murslef och sitt vattenpass samt tjänade in mycket pengar.

Men hustru hans var svartsjuk. Han kunde aldrig gå eller komma, utan att hon härjade med honom på ett sätt och i en ton, som endast ett simpelt och rått fruntimmer kan finna på och slå an. Och Sara i Brunemad var verkligen en vådlig mänska.

— Hon har inte känslor som annat folk, lät man i socknen.

När Anders var borta, satt hon där i hemmet och inbillade sig galenskaper om mannen och gjorde sig alldeles säker på, att han inte idkade sitt mureri för annat än att få komma ut från henne och kunna vänslas med andra fruntimmer.

Dåligt folk tror alltid andra om ondt.

Ja, där satt hon och lät sina nedriga tankar växa och gro och rota sig hos henne, så att hon dag efter dag och år efter år blef allt svårare, allt sämre och argare.

När de svarta inbillningarne blefvo så mäktiga inom henne, att hon höll på att kväfvas, rusade hon ut och lopp till andra elaka och skandalhungriga kvinnor i orten, och de blåste, förstås, bara under och gjorde henne inte bättre.

När så den stackars Anders, som trälat hela veckan, vände hem om lördagskvällarne, möttes han icke af vänliga blickar och öm omvårdnad, utan af detta ideliga, ohyfsade och råa gräl och obefogade beskyllningar och förnärmelser, som gjort så många karlar till drinkare eller självspillingar.

En gång sa' jag till Anders:

— Du har allt bra trefligt och roligt och godt ibland grönskan och blommorna i Brunemad!

— Åh, gunås, i de grannaste blomstren hålla oftast de argaste bålgetingarne till, suckade han till svar.

Det sades också i bygden, att Sara gick så långt, att hon gång efter annan gömde kläderna för mannen, när han skulle ut på murningsarbete.

Han hade nog heller icke behof af att syssla så strängt med det yrket, ty de hade hvad de behöfde och mera därtill, men han hade ju ingen frid i hemmet, rätt så grant där var. En rosenbuske är vacker, men man lägger sig icke till hvila bredvid honom, om han rymmer ett getingbo i sina grenklykor.

Sara ville ha Anders hemma, men hennes leda sinne fattade icke, att det var hon själf, som jagade honom bort från den soliga och väna kullen till aflägsna lerältor.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

En söndag voro jag och Johan på Spången ute och rodde med drag på sjön.

— Anagga mej ska' vi inte gå i land och äta vår matsäck under Brunemads kastanj. Si hur hviter ho' klädt sig. Ho' har brualinnet på nu! lät Johan.

— Dä' varder sagdt! genmälde jag och hasplade upp draget.

Så kommo vi upp och satte oss under trädet. Emellan detta och stugufönstret står en hög salviehäck, så vi syntes inte inifrån och lika nöjda voro vi.

Men vi hade inte väl satt oss och börjat torka svetten af våra ansikten, förrän vi fingo höra Sara fräsa inifrån.

— Si så, nu håller ho' på med sin vanliga högmässa. Ho' ä värre än en tatterska ifrå' Hallandsås, utbrast Johan.

Det var också rysliga saker hon hasplade ur sig och gräsliga beskyllningar hon gjorde sin stackars man.

— Hon borde piskas mä' enris, för Anders är den ärligaste och rättrådigaste man, som finnes. Han tittar aldrig åt ett fruntimmer. Ho' ä' bara galen och inbillningssjuk! murrade Johan och bet på tänderna.

Allt ursinnigare blef Saras tal därinne:

— Och nu har ja' länge nok suttit här ensammen, mens du, usling, vankat ikring och hållit dig väl mä' an'ra fruntimmer. Eller kanske du murar för annat än att du ska' komma åt dä', din äktenskapsdjäfvul; dä' ha' Malena i Bo sagt och hundratals andra mä'. Men nu ska' ja ändtligen bota dej. I vintras to ja' unnan utå ditt räfvageft, den där strykninen, som du fick ifrån Köpenhamn. Sir du här har ja' dä' i näfven, och nu lägger ja' dä' i kaffekoppen. Hör du dä', din mördare! Se'n har ja' sagt te' en hel hop, att du har geft i huset. När ja' nu druckit ur kaffet å dött, så kommer doktorn och skär opp mej och hittar geftet och så blir du häktad för hustru-

mord och får släppa te' nacken. Dä' blir annat än te' å ha pigarmar kring honom!

— Häda inte och göckla inte mä' dö'en. Och för resten känner ja' nok skillnad på strösocker och stryknin. Göckla inte, Sara, för du ska' veta att här finnes en Gu' till! hördes Anders svara.

— Strösocker — ä' dä' strösocker, säjer du, eländia äktenskapsbrytare. Vänta lite, så ska' du te' evig tid få si och erfara hva' slags strösocker dä' ä'...

Så hörde vi ingenting på en liten stund. Men rätt i rappet skar ett jämmerskrik ut genom fönstret och så rusade vi in i stugan bägge två.

Ögonen stodo som ett par glaskulor från Sara. Hon hade allaredan stelkramp och det var omöjligt för oss att hälla i henne någon mjölk.

— Han har förgeftat mej, hviskade hon med nöd.

— Stackars mänska, du ble' en självspilling för ditt gudlösa sinnes skull. Vi två ha' hört alltsammans, sa' Johan.

Det ryser in i min märg, när jag tänker på hurudant utseende hon fick vid de orden.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

När vi efter en stund höljt ett lakan öfver henne, som tog sitt lif i ett ögonblick, då hon jagat upp sig till ett sådant ursinne, att hon icke visste hvad hon gjorde eller sade, gingo vi ut på gården.

— Ni kommo hit i en lycklig stund. Gu' vet, hur det kunnat gå för mej, om ni inte hört hur allt tillgick, snyftade Anders.

— Dä' va' din kastanj, som lockade oss hit, genmälde Johan.

Då gick Anders bort och satte sig under trädet och smekte dess gamla stam.

— Du har hört mina suckar, när jag suttit här och lidit, du har sett min sorg och varkunnat dig och bragt mig hjälp i min svåraste nöd. Gu' välsigne dig, gamla hvithufvud, grät Anders.

Och fåglarne kvittrade i träden, fjärilar och bin surrade kring blommorna. Där var glädje och lust och harmoni.

Hvarför ska' då mänskan nästan vara det enda farliga vilddjur, som stör den samklang himmelen älskar?

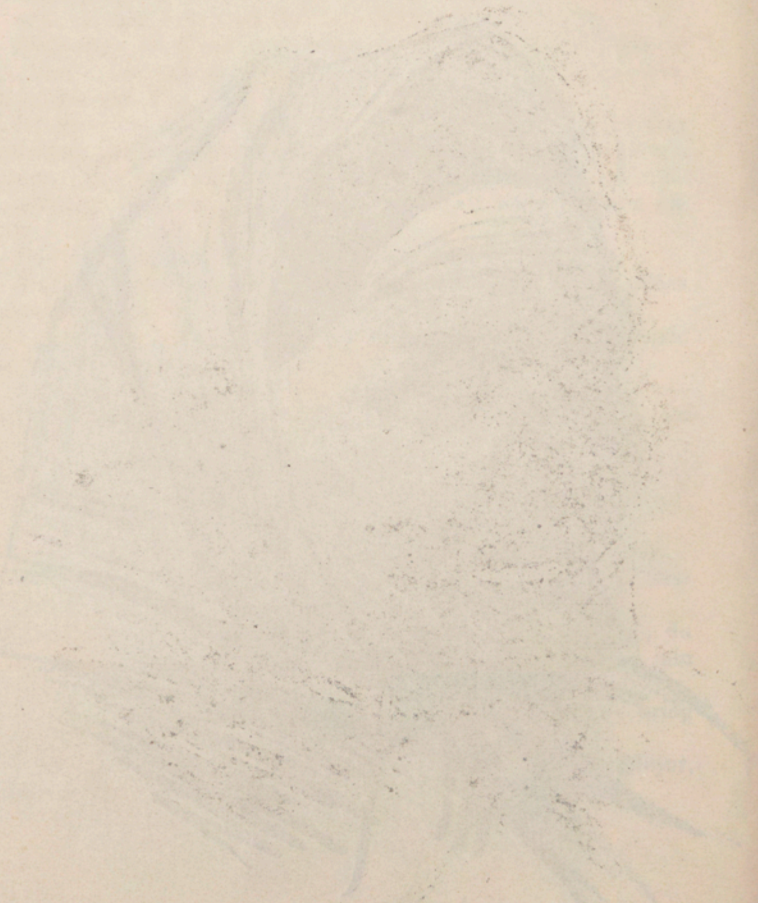

Teori och praktik.

Jaha, det säger jag och det står jag till också, att det är nära på lika godt och fördelaktigt att ha lärdom och kunskaper, som att äga en hop pengar.

Men man ska' naturligtvis förstå sig på att nyttja sin lärdom på ett praktiskt sätt och kunna betjäna sig af den i lifvet och politiken.

I annat fall räntar lärdomen aldrig ett tecken, utan blifver såsom ljuset under skäppona eller såsom en otänd lykta uti en adventsnatt.

Vi hade t. ex. för några år sedan en v. pastor, hvilken var så rysansvärdt lärd, att han satte biskop och domprost och domkapitel på hasorna samt var hart nära att förgöra hela stiftsstaden förmedelst skriftlärdom och hebreiska, grekiska, filosofi och teologi och all världens vetenskap. Ja, han hade så mycken lärdom i sin lekamen, att hans pantalonger och rockärmar liksom kröpo i hop och snurknade af pur skrämsel och bäfvan för honom. Det såg ut som om kläderna icke ansett sig värdiga att skyla en så lärd och namnkunnig man. Därför vågade sig byxorna bara en liten bit nedom knäna på'n och rockärmarne tordes inte mer än ett litet, litet stycke nedom hans armbågar, så att karlen äfven uti det yttre tedde sig mycket lärd och originell. Men när han kom på predikstolen, var han knappt så dråplig som en medelmåttigt utstuderad män'ska.

Han mäktade, förstås, inte göra nå't praktiskt bruk af sitt myckna vetande.

Nu ska' jag emellertid omtala ett tempo och en bravad, som visa, hur härlig, hur nyttig och välsignelsebringande lärdomen är, när han dväljes och bor uti en person, den där förstår att omsätta honom i praktiken.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Per Johan Israelsson i Stenbäcken hade i långliga år fått uppbära mycken chikan af oss socknebor för det att han kostat ut allt hvad han kunnat nå och klå på sonen sin, som nu studerat i vid pass sexton eller sjutton år.

Det har mången gång varit djädrigt och svårt för Per Johan, särdeles sedan hans ättelägg kom till Uppsala, som måtte vara den dyraste stad i hela lutherska läran.

Per Johan har stretat och plitat och sträfvat natt och dag och

födt upp tjogtals par stutar, dem han sålt på möten och marknader. Och hvarendaste styfver, han fått för dem, har han måst skicka till Uppsala.

Det finns väl knappt nå'n kung eller president, hur välmående han än må vara, som ätit upp så många stutar som kandidat Stenbom, född Israelsson, ifrån Stenbäcken.

Per Johan har offrat hela hekatomber åt honom. Men ändå har det varit såsom att kasta småpinnar i det så kallade helsefyret, ty gubbastackarn har därtill fått inteckna hemmanet gång på gång, hvadan Stenbäcken är ganska bra graveradt nu för tiden. Lärdom och punsch måtte alltså vara hundingen så dyra varor, om en ska ha' utaf prima sort.

Det var klart, att vi skällde på Per Johan Israelsson, när han kom med sina papper och bad oss »stiga i vänneborgen.»

— Ös inte ut så besattandes möcke på pojken! Låt honom regulera sig själf, ty dä' vore väl attsingen om inte han, som stoderat i så många herrans år, skulle vara god för att klä' och fö' sej! mente vi.

Men Per Johan bara log och runkade på hufvudet och sa':

— Vänta ni bara tills han blir färdi', så ska' ni få si hvilken glädje ja' får utå honom!

— Hva ska' han bli då?

— Han kan bli hva' han vell, för han tar en fysisk och kemisk examen och läser botanik, så att dä' brakar i hela Uplann'. Nu går han på labratorium och kokar och blånnar ihop alla di djädriaste syrer och illistrisk och lektyrer, som finns, så han kan bli precis hva' hundan han vell, predikade Per Johan. Och när man fick höra sådant, kunde man ju inte för skams skull låta bli att skrifva på, fast man, som sagdt, kunde tycka, att sonens »labrationer» och »botatunik» mjölkade gubben väl hårdt.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Men Per Johans hopp har gualof inte slagit fel. Han har nu glädje af sin son, en så obeskriflig och stor glädje, att en annan kan få tårar i ögonen, när en bara tänker på't, ty om här finns någon i världen, som kan sätta om sitt vetande i praktiken och använda det till reelt gagn, så är det kandidaten Stenbom.

Jesses, den som hade en sådan son! Men det är gunås inte allom gifvet att bli far till en tocken.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Kandidaten kom hem en påsk efter att någon tid förut ha' tagit — som Per Johan sa' — en styf kemisk examen. Nu skulle han hvila sig ett grand samt väl också drifva ihop lite pengar för att klara den fysiska examen med.

Men det var inga roliga nyheter, som mötte den kemiske kandidaten, när han kom hem till socknen.

Vi visste nog, att han förr under ferierna brukat sällskapa med rike patron Göranssons yngsta dotter i Vägaholm, men att det var ordentlig och stark kärlek emellan dem, det hade icke skam reda på.

Nu hade emellertid en rysligt rik grosshandlare i Stockholm köpt Edeby säteri och skänkt det åt en sin son, hvilken inte dugde till att studera och bli något i världen. Och det vet man ju, att rikt folk göra sina odugliga pojkar till jorddrottar, hvilket vår tryckta modernäring just icke vinner på.

Ifrågavarande unge agronom, som förgäfves sökt streta igenom Alnarp, masade emellertid omkring härnere i ensamheten och blef pin kär i patron Göranssons ofvanberörda yngsta dotter. Och Göransson, hvilken, oss emellan sagdt, är en pösig och dryg och bra nog dum uppkomling, såg med stort välbehag till den kärleken. Han tyckte om att komma i släkt med den rike grosshandlaren, och så resolverade han, att tösen skulle förlofvas och giftas med agronomen. Flickan pep och stretade emot, men det hjälpte inte; och så sattes förlofningskalaset ut till onsdagen efter påsk.

Det var nu dessa omständigheter, hvilka gjorde kandidaten ryssrasande, när han fick nys om dem.

En annan hade kanske hängt läpp och kanske skjutit sig på köpet.

Men Stenbom var inte af den ullen och han hade inte tagit sin kemiska examen för inte.

Han låste in sig i Stenbäckens förstugukammare och ingen fick gå in till honom på flera da'r.

Men Per Johan, som spionerade genom fönstret, hviskade stolt:

— Han har tatt fram sina kemiska flaskor och stoderar mä' labrationer. En ska' få si, att han håller på med en stor oppfinning!

Ett par da'r efteråt gick kandidaten i skymningen ner till Axel och Johan i Fällebo. I ena fickan bar han då en liten svart flaska och i den andra en svamp. Hvad han sa' till de där illpojkarne i Fällebo fick ingen höra, men skåkade och grinade gjorde de alla tre, och när de skildes åt, handslogo de som om de uppgjort och kommit öfverens om hemmanshandel.

Nå, på onsdagsaftonen åkte agronomen i sin lilla trilla på vägen mot Vägaholm och såg så lycklig ut som en liten gud.

Därför varsnade han naturligtvis inte, att där låg liksom en liten trampolin i det vänstra hjulspåret ute på Flugebo mosse. Agronomen satt och tänkte på kärleken och anade intet ondt, förrän hjulet rullade upp på trampolinen och trillan och agronomen tippade öfver ända i diket, så att det sa' skvabb efter'et. Men till all lycka kommo bå' Johan och Axel i Fällebo i samma stunden den vägen fram och hjälpte upp den förolyckade.

— Slo' herr agronomen sej? sporde Axel med stor ängslan.

— Nä', det tror jag inte!

— Men smutsat ner sej i synen har han. Te' all löcka har ja' just nu köpt en schvamp borte hos handlarn i Målaskog. Ja' ska springa och blöta'n i diket här borte och tvätta å herr agronomen! lät Johan.

Och så tog han upp svampen och gaf sig lite afsides. Där mättade den syndapalten svampen med vätskan i kandidatens flaska och gnodde sedan agronomen därmed rundtom i synen.

— Gnid inte så besatt, din rackare! röt fästmannen.

— Ursäkta, men nu ä' dä borte lell, och nu ä' herr agronomen fin som ett alabast! sa' Johan och tog ett stråk med svampen kring halsen på'n.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

På Vägaholm var kalaset redo. Där var mycket folk och bå' jag och den andra kommunalnämnden voro gubevars med.

Rätt hvad det var kom fästmannen in och såg öfverlycklig ut. Men han var lite konstig i synen, så vi tyckte att han tedde sig underlig.

Så fingo vi kaffe och konjak, och agronomen spottade minsann inte i kålen. Men ju längre det led mot supédags, dess märkligare blef agronomen i ansiktet. Karlen svartnade skenbarligen, så att vi blefvo liksom rädda för honom lite till mans. Göransson glodde som en grymtoxe på honom och såg alldeles perplex ut.

När agronomen blef allt mer och mer svarter och grymmer i synen, gick slutligen kommunalordförar'n bort till Göransson och hviskade:

— Ge inte flecka åt den där. Han har ju nå'n hemsk sjukdom. Blodet ä' bestämdt ruttet i'en! Sir inte patron hur han svartnar, sen han spände på å dricka konjak och punsch! Kör ut'en bara, dä' ä' mett ärliga råd!

När Göransson fick den impulsen, blef det lif i honom. Han gick bort och slog den blifvande mågen på axeln.

— Jag tror vi inhibera förlofningen. Den, som friar te' min dotter, ska' inte ha' odugligt blo' i sej! sa' han.

— Odugligt blod! Hva' är det för dumt prat, farbror?

— Åh, titta dej i spegeln så får du se! hånlog Göransson och drog fram agronomen till en trymå.

Den stackarn var nu precis som en morian; han blef allt svartare och svartare, så att vi vågade inte gå när honom.

— Tänk om det är svarta pesten han har! Ve oss då! sa' kandidat Stenbom, som stod och lutade sig mot en dörrpost och såg intresserad ut.

Allt räddare blefvo vi gäster. Men minen på agronomen, när han tittade sig i spegeln, den glömmer jag aldrig. Beskrifva honom duger jag då rakt inte till. Först gapade han som den värste operasångare, sen tog han till att darra, och gu' vet hur han bara kom ut. Men ut slank han som en vind.

Ni kan tänka er, att där blef tungt och dystert en vändning efteråt. Men sedan fru Göransson, som är ett förståndigt och resolut fruntimmer, låtit röka i rummen med enris, blefvo vi litet lättare till sinnes och fortsatte kalasandet.

Hva' kandidaten och Göransson hade att språka om den kvällen, begrepo vi till en början inte, men det sågo vi, att de blefvo allt bättre och bättre bussar, och när vi tågade in till supén, log Göransson. Kandidaten var som en spelman och flickan, som skulle förlofvas, liknade en sädesärla. Och när vi hade halfätit, stod min själ patron Göransson upp och förlofvade flickan med den sabla kandidaten Stenbom, den kemisten.

Vi hurrade.

Där se ni nu, godt folk, hvad kunskap och lärdom kunna uträtta i världen, när de användas praktiskt och på ett förnuftigt sätt samt i rätter tid. Och för min del svär jag på, att om Herren beskär mig en pojk, så ska' han då köras till att ta' en kemisk examen, ty kemien tycks vara en vetenskap som duger.

Om t. ex. Stenbommen inte laborerat i Uppsala, så att han kunnat blanda till det rackartyget, som svärtade ner och skämde ut agronomen, så hade han gått ledig för såväl Göranssons många pengar som hans granna dotter. Eller är det inte sant som jag säger?

Nu går Per Johan i Stenbäcken omkring i socknen och jubilerar och fröjdas, sägandes:

— Ser ni dä'! Kostar han pengar, så duger han nå'nting till också, bå' i teorien och i praktiken!

Spionen.

Nittonhundratalet började på ett öfver höfvan högtidligt sätt och med en förändring uti den inre administrationen, hvars verkningar redan börjat visa sig. Från och med sistlidne nyårsdag gäller nämligen inom detta framåtsträfvande land en alldeles ny lag angående det stolta, det viktiga och maktpåliggande — fjärdingsmannabestyret på landet.

Låtom oss betänka och fasthålla detta faktum.

Städse har fjärdingsmannen på landet varit en maffe. Visserligen långt ifrån en Guds — men en ordningens man. Han har tvifvelsutan icke spridt någon synnerlig glädje uti eller fört någon vidare fröjd och fromma till de boningar, inom hvilkas trösklar han trädt å ämbetets vägnar och å dragande kall.

Säkerligen har han ock ytterst sällan af folket inflickats uti deras morgon- och aftonböner — han lika litet som länsmannen. Men han kan vara lugn ändå. Ty fjärdingsmannen har indrifvit resterande prästlönemedel till betydliga belopp, och därigenom har han tvifvelsutan gjort åtskilligt för sin salighet.

Trots detta var han dock hittills icke någon egentlig tjänsteman. Fjärdingsmannaskapets utöfvande ålåg hemmanen samt gick i tur och ordning mellan dessas innehafvare. Och under sådana omständigheter var det inte så särdeles bevändt med ämbetet. Hvem som helst, som ägde en åtting, hade utsikt att bli fjärdingsman under ett år.

Men från nittonhundratalets början är det något helt annat. Nu utkoras fjärdingsmannen för tre år, nu har han en vidsträcktare makt och nu skall lön bestämmas åt honom på kommunalstämmorna. Förty är nu fjärdingsmannen en djädrans ämbets- och tjänsteman, som har makt och myndighet såsom den värste polis och nu är han icke god att peta på nosen. Ja, allting går framåt. Skål då för nittonhundratalets nyaste tjänsteman med lön på stat!

Lefve fjärdingsmannen! Hipp, hipp, hurrah!

En februaridag kom fjärdingsmannen i Soåsa socken skridande i högtidligt tåg på väg neråt Svenshaga med ett delgifningsbevis och såg ut som om icke blott socknens utan hela rikets välfärd och framtid hvilat på hans skuldror.

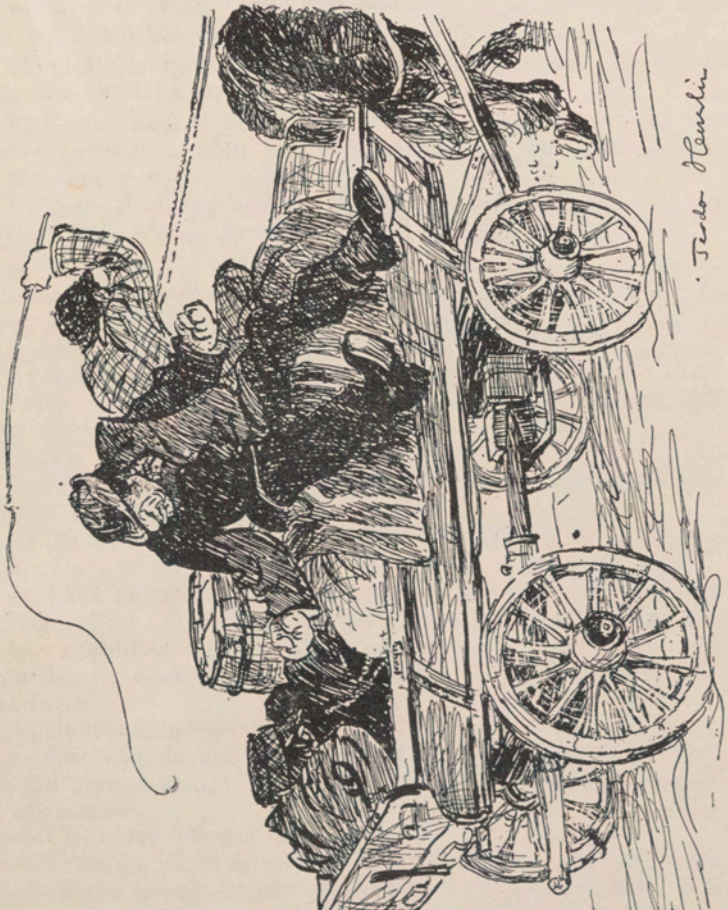

Han satte ut truten, han tittade trindt och stint såsom han sett länsmannen göra, då denne är i ämbetsutöfning, han spottade i vägen och snöt sig i vanten. Ty en fjärdingsman är så pass karl, att han inte behöfver ta af sig vanten, hvarken när han hälsar på folk eller snyter sig. Han bär väl inte vanten förgäfves heller.

Så gick fjärdingsmannen i Soåsa socken på vägen. Jag tänker ni lätt kan föreställa er hur han såg ut.

Rätt som han så skred fram, fördjupad i sig själf och sin dominerande värdighet, mötte han en illa klädd karl, en vandringsman, som såg konstig ut.

— Hva' ä' du för en? röt fjärdingsmannen och spände ögonen i karlen. Hvar och en är herre öfver sin stackare, förstås.

— Uh — uh — uh! genmälde vandraren. Han kunde inte få fram mer. Ty sanningen att säga var det en döfstum tiggare från Angelstad, hvilken hade kommit ut på vålddrift.

Fjärdingsmannen blef arg, ty det är så litet det fina tål.

— Svara karl och ge besked! Sir du inte hvem ja' ä'! skrek polischefen i Soåsa samt knäckte till att skälla på stackarn och hota honom med bå' lifvets och frihetens förlust till evig tid.

— Ta' fram dina bety'! röt fjärdingsmannen.

Men tiggaren svarade bara: »uh-uh-uh» och spretade med fingrarne och pekade på munnen.

Då gick ett sabla ljus upp i fjärdingsmannens omtänksamma hjärna.

— Nähä du, förhärdade lurendrejare! Andra kan du lura, men inte mej. Tror du inte ja' begriper, att du ä' en rysk spion, som går här och tittar efter, hur denna socken ska' kunna tas in. Men du nös dej, du moskovit, och nu är du min jösse lell! gormade fjärdingsmannen.

— Uh-uh uh! bölade tiggarn.

— Nu följer du mä te' länsman, för här ska' bli vistasjon änna in på din baraste kropp! Vell du gå mä' go'villigt, annars brukar ja' våld utå attan?

— Uh-uh-uh! tjöt den döfstumme.

— Vråla du för skam i våld! Tror du inte ja' vet, att du förstår schwänska te' minstingens så' möcke, att du begriper hva' dä' ä' fråga om och att ja' inte är mer eller mindre än konglig fjärdingsman! Vell du gå mä', du seberiske hunn och spion och förrädare? Och fjärdingsmannen skällde så förskräckligt och röt så hemskt emot den arme karlen, att det hördes lång väg.

Men den döfstumme lät sig ingenting bekomma, utan bara fånade och pekade åt alla håll och klippte med fingrarne och bölade:

— Uh-uh-uh!

Allt rasnare blef fjärdingsmannen, förstås.

— Du ä' då den mest inpiskade afgrunnsande te' ryss, som ja' nånsin sett. Men här har du råkat på en, som står dej. Arma och dumma bönner, som aldri' läst en instrusjon eller haft nå't mä' konungens höga befallningshafvande å göra, dom kan du lura. Men här blir du bet på eviga fläcken. Begriper du dä'?

— Uh-uh-uh! pep den döfstumme.

Då lade fjärdingsmannen sin segervana hand på'n och skulle hugga'n.

Men nu blef dumben å sin sida rasande och smockade till den andre, så att det bar omkull med honom.

Gu' vet, hur det kunnat gå, om inte Jonas i Hägnen kommit körandes i detsamma.

— Hjälp mej, för Guds skull, Jonas! Dä ä' en rysk spion, som ska' anhållas. Nu ä' du vettne till, hur han gör motstånn!

— Har han mordvapen? sporde Jonas.

— Inte, så vidt ja' sir. Men armstörka har han och örfilas kan han! Hjälp te' och hugg honom. Här ska' ryske staten få ponga ut mä' e' vacker summa. Dä' kostar nå't att förgripa sej på en fjärdingsman efter den nye instrusjonen!

Jonas, som är en mera stark än klok karl, hjälpte fjärdingsmannen med dumben. De hofvo upp honom i Jonas' åkdon samt bundo honom med rep till händer och fötter.

— Kör nu i skenande spring te' länsman! komderade fjärdingsmannen.

— Får ja' skjutsersättning ätter taxa? sporde Jonas.

— Vesst får du ersättning och vagnpengar på köpet!

— Hopp, då! sa' Jonas.

Framåt aftonen inträffade de med dumben hos länsman, hvilken genast redde sig att hålla förhör med spionen.

Men rätt så sträng och barsk länsmannen var, hur han röt och använde sina snillegåfvor, så var inte heller han karl att få den döfstumme att tala ur skägget.

Det gifs alltså svårigheter, inför hvilka till och med länsmän stå maktlösa.

Till alla makt- och kraftspråk sa' spionen endast: »uh-uh-uh» Men ögonen gnistrade på'n.

— Det syns, att han är af rätta ullen. Det är säkert en ofcersrackare! Klä' af honom hvarenda trå' på kroppen, vräng strumporna på'n och titta efter om han inte har papper, som röja hans uselhet! pustade länsmannen.

Och dumben afkläddes. I hans gömmor fanns inte ett dugg mera än några fläsksvålar, fem brödbitar och ett stycke palttobak.

Allt argare blef länsman.

— Ta' och klå honom, mens han är naken! Dä biter kanske på hans dökött! rådde fjärdingsmannen.

— Du säjer något! lät befallningsmannen och grep en hundpiska, som hängde på väggen.

Men då blef spionen rädd och flög på dörren. Lyckligtvis för honom icke på den dörr som ledde ut, utan på den, som förde till länsmannens enskilda våning.

Dit in dråsade dumben och bölade på sitt vis alldeles förfärligt. I rummen sutto emellertid länsmanskan i sin oskuld, komministerns fru och flera andra kvinnliga honoratiores, som voro där på kafferep.

Ni kan nu tänka er dessas minspel, när en karl kom öfver dem utan så mycket som ett fikonalöf på sig.

Själfva länsmannen blef så flat vid denna vändning af saken, att han inte egentligen kom sig för med någonting.

I detsamma kom pigan inrusande till det bestörta och hojtande sällskapet.

— Kors i Herrans namn! Dä' ä' ju döfven i Angelsta' fattighus. Har han blett stolleter?

— Döfven i Angelsta'! Är det inte en rysk spion? skrek länsmannen.

— Nä', gu' bevars! Jag känner honom grant. Dä' ä' döfven! sa' pigan och smet ut, för det var stopp för henne att hålla sig för skratt.

Låt mig nu dra' en slöja för den här scenen.

Döfven fick kläda sig och undfägnades rikligen.

Länsmannen knäckte till att dricka flera starka whiskygroggar i förargelsen, men den store fjärdingsmannen drog dädan långnäst och slokörad samt höll dessutom på att under hemvägen få smörj af Jonas i Hägnen, som inte fick betalt för sin skjuts.

Jag själf tackar nu Gu' för att jag inte blifvit en fjärdingsman eller något annat högt och ansvarsfullt här i världen.

Sven i Mageräng.

Det var ett i mångt och mycket underligt samt i våra dagar sällsynt folk, som bodde i Mageräng.

Namnet låter skralt och Gu' må också veta, att stället var allt annat än fett.

Alla människor hade äfven afrådt Sven Israelsson att bygga och odla i den där sten- och grusbacken.

— Där är ju mera bullersten än jord! mente folket. Men Sven var alla dar en motvall.

— Emellan stenarne brukar det växa galant! svarade han samt hackade och spadvände sin eländiga Mageräng.

Men han fick allt sanna folkets ord till sist. De blefvo minsann icke många de kärfvar han kunde gnaga sig till med skäran mellan bullerstenarne. Han fick aldrig så mycket säd på hösten, att han kunde brödföda sig och hustrun och en endaste dotter till julen. Också såg Sven Israelsson alltid förfärligt utsvulten ut.

Salt och potater är just ingen rätt, som ger hull. Och när man måste spara på mjölet ända därhän, att man icke har råd att koka gröt, utan måste nöja sig med »vassvälling» till middag och därtill arbeta styft på en sådan kost, så kan man inte i längden bibehålla någon så värst blomstrande hy.

Därför var Sven mycket gul i synen, och ögonen kröpo långt in i hufvudet på honom. Han liknade också mera ett skelett än en kyrkovärd.

Underligt var det också, att han bara kunde arbeta som han gjorde, arbeta styft från morgon till kväll år ut och år in.

När han omsider kom under fund med, att Magerängen var, såsom han uttryckte sig, besattandes styfmjölkad samt att han inte på något sätt kunde locka sin bärgning ur henne, tog han sig till att dagsverka hos bönderna i orten. Och sådant är just ingen sinekur.

Men Sven tyckte om det jobbet.

Han arbetade efter en bestämd och gifven taxa, den han aldrig någonsin ändrat under hela sitt lif.

Antingen det var goda eller dåliga tider, antingen dagen var kort eller lång, så skulle han ha' sexton skilling om dagen, middag och »meraftan» samt en kaka bröd, när han gick hem på kvällen.

Aldrig var det lönt att bjuda honom hvarken mer eller mindre, och det var ingen, som bar sig vid att pruta med honom. Tvärtom tyckte alla, att det var den billigaste arbetare man kunde få, och för den skull var det ett riktigt rifvande efter Sven i Mageräng.

Men ingen kunde begripa, hur han kunde bärga sig och kläda sig och de sina med 16 skilling om da'n.

— I ta' kanske inte dagsverkskakan, som ja' får för hvar eviga söckenda', i betraktanne! lät Sven, när man någon gång förmanade honom att taga en ordentlig dagspenning.

— Herren välsignar alltid dä' lella, men flåbusar, som aldrig skämmas och aldri' bli nöjda, hvad de än få, ha' dä' kanske sämre än ja', fast di ha grannare tröjor! brukade han tillägga.

Så gick år efter år. Sven knogade i bygden och bar hem sina sextonskillingar och dagsverkskakorna till Magerängen. Men han nämnde för öfrigt aldrig någonting om sina affärer och omständigheter. Nöjd och belåten såg han dock alltid ut.

— Jag har jämt och samt sötebrödsdagar! log han.

Under tiden hade hans tös växt upp och blifvit en ganska väl funtad flicka. Hon satt nere i Magerängen och väfde hufvudkläden och andra fruntimmerssaker, hvaraf hon förtjänade icke så litet, ty hon var flitig samt skicklig också.

Men någon friare hörde hon icke af. Nänä, måntro, till sådana ställen som Magerängen leda just inga giljarestigar, och en tös, hvars far inte förtjänar mera än 16 skilling om dagen, har nog inte stora utsikter, om hon är än så rask och dygdesam.

— Ho' får allt gå där, för dä' ä' nog inte fett å gefta sej i Mageräng, hette det.

Alltså var Helena i sin väfstol och smällde om dagarne. Hvad hon tänkte under det spolen ilade hit och dit mellan hennes flitiga händer, det sa' hon aldrig. Men folket hade fått för sig, att hon var högfärdig. Annars hade hon väl tagit sig plats som la'gårdspiga.

— Men hon ä' för stormodiger att tjäna andra. Dä' ä' väl lite' för mer att sitta hemma och råda sej själf, kantänka, lät man och ville pådrilla, att hon om söndagarna satt i kyrkan och koxade efter Axel i Storegår'n, sonen till den bonde, som sålt Magerängsskiftet till Sven.

Rätt hvad det var dunstade det också ut, att Axel inte höll sig för god att sällskapa med »sextonskillingsflickan» i Mageräng, hvaraf Axels ryckte led betydligt. Ty det finns ett slags aristokrati äfven bland bönderna, och den har strängare principer än någon, som icke sett den på närmare håll, kan ana.

Det sades också, att Axel fick stryk af far sin, för det han tittade åt Helena i Mageräng.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Så inträffade den stora kraschen i socknen. Landthandlaren hade lockat en del gubbar i borgen, och när sen handlaren slog vantarne i bordet, blef det ett stort elände. Storegårdsfar var med i den där härfvan och man visste icke hur han skulle klara sig. Men det gjorde han ändå på sitt sätt. Han dog nämligen ifrån saken ett par dar innan lagsökningarna skulle börja hagla öfver honom, och Axel fick fördenskull hela ovädret öfver sig.

En kväll kom han ner till Magerängen, blek och alldeles ifrån sig.

— Ni ha väl fastebref på den här biten, Sven? frågade han.

— Nä' gu' har ja' ej. Far din sa' att det bara kostar pengar att låta afsöndra jord och då brydde ja' mej inte om'et. För här setter ja' och ingen kan väl ta' stället ifrå' mej. Skuld har ja' ju ingen.

— Stackars folk! Detta är det värsta af allt. Jo, ni får allt gå ifrån gård och grund på samma gång som jag. Mageräng ä' intecknadt te'sammans med hufvudgården, och när nu den säljs på pantauktionen, så ryker ni med, stackars människor! Och Axel var alldeles öfver sig gifven.

Sven satt och grunnade.

— Kan inte gården räddas? sporde han om en stund.

— Jo, ifall jag hade tretusen kronor, så sutte jag fast och allt redde sig väl!

Fruntimren började stortjuta. Sven låtsade ingenting om, men det ryckte i hans magra lemmar och det var tydligt, att någonting försiggick inom honom.

Rätt hvad det var drog han ut en gammal trälåda under sängen, låste upp locket och tog fram en bok. När han tittade i henne skalf han lite' grand. Men det dröjde inte länge, förrän han var herre öfver sig igen.

— Si här har ja' en sparbanksbok. Här har ja' plockat ihop sextonskillingar i tretti års ti'. Här ä' tretusen sexhundra ärligt och mödosamt förtjänta kronor. Ta dom, Axel, och rädda våra hem. För ja' vell dö härnere.

Man kan nog tänka sig hurudan Axel blef. Han kunde inte säga ett ord, utan bara gapade och trodde, att han drömde. Men när han såg boken och siffrorna, så fick han lof tro.

Hvad han skulle göra visste han dock inte. Det var svårt för honom att låna denna frukt af svett och släp. När han grunnat en stund, fick han emellertid saken klar för sig. Det var visst Helenas ögon, som klarade hans tankar.

— Jaha, äss ja' får Helena med, så ska' ja' ta' pengarne, sa' han.

— Tack, käre Gu', för all din godhet! Sir en dä', att han välsignat det lilla. Nu blir mi' arma flicka mor i Storegår'n. Ja, ä'ke dä' en unnerlig och go' Gu' vi ha!

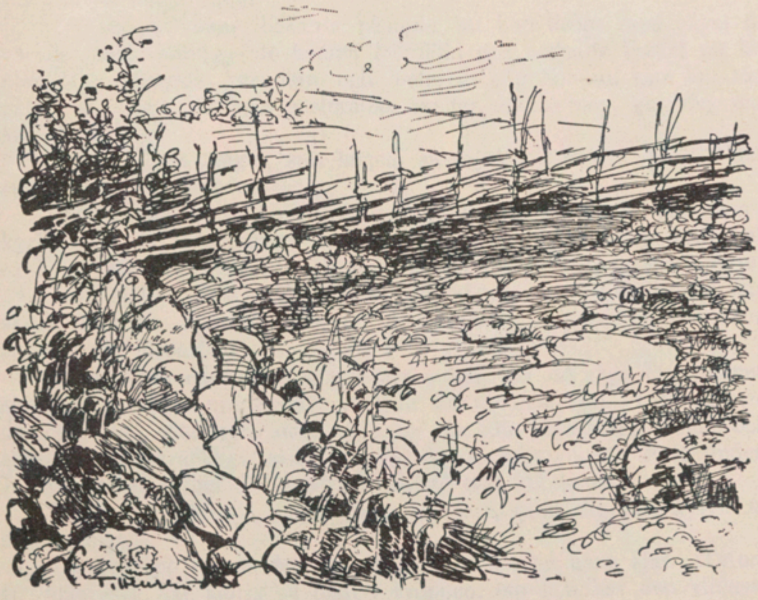

Sven grät i glädje, och alla de andra gjorde honom sällskap därutinnan.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Nu äro Axel och Helena ett riktigt dunderfolk, som har framgång i allt.

Sven går och arbetar hos dem för sexton skilling och en kaka, som just inte är så liten.

Men fast han bara är en simpel dagakarl, så är det inte många i socknen, som äro så aktade och vördade som han.

Ondt samvete.

Det syntes tydligt på Per Måns i Knutsbråten att han gick och rufvade på något tungt.

En del af hans bekanta påstodo, att han drogs med något invärtes ondt, som gjorde honom modfälld och nedsatte lynnet på honom. Ty sorgsen var han och betryckt såg han ut, som om han gått och burit på hela pastoratets synder, hvilka nog, gu' nås, inte äro så lätta.

Aldrig hade någon sett honom så mycket som dra' på munnen en gång till ett leende.

Det hände en afton vid en pantauktion hos garfvare Karlsson i kyrkobyn, att länsmannen, som nu, gualof, är döder, steg miste och sank så stor han var ner i den sura och illaluktande garfvarepyren.

Om självfva Job midt under sitt lidande fått se en sådan syn, skulle han ha glömt sin smärta, sina förluster och vedermödor samt skrattat sig fördärfvad.

Hela auktionsmenigheten grinade också, när de sågo länsmannen sjunka i pyrens djup, grinade af hela sin innersta själ. Till och med de religiösa, som voro där, höllo sig för sina rättfärdiga magar och skrattade förskräckligt samt kände sig tacksamma för detta under. Ja, allt folket riktigt illtjöt af förtjusning och kunde inte annat.

Blott Per Måns i Knutsbråten log inte, utan såg lika dyster ut som vanligt.

Då begrepo vi, att det var något på tok med hans själ. Ty om en människa har aldrig så ondt i kroppen, om hon har den vildaste tandvärk eller lungsot eller till och med tarmvred i sista stadiet, så kan hon väl inte hålla sig för skratt, om hon beskäres den glädjen och nåden att få se en länsman rusa ner ända till ögonhåren i en gammal stinkande garfvarpyr.

Endast den, som har själskval eller ett dåligt samvete, kan känna sig oberörd af en sådan gudasyn.

Ifrån den tiden började vi också mer och mer undra, hvad Per Måns kunde ha' för en tyngd på sin själ, och den åsikten blef allt mer och mer gängse, att han gjort något ondt, som nu gnagde och anfäktade honom.

Men vi kunde inte begripa hvad det var, ty karlen hade ju, så länge han bott i socknen, inte gjort något ondt. Han lade ordentligt

sina onera och utskylder, han som andra, samt gick åt kyrkan tidt som oftast, så där var ingenting att anmärka mot honom.

Änkman hade han visserligen blifvit för en hel del år sedan, men inte kunde han väl hänga hufvudet år efter år för en sådan småsaks skull.

Nej, han hade nog någon gammal skuld på sitt samvete från yngre dar, från tiden innan han flyttade in i vår krets och kommun.

Ty Per Måns var inte född i vårt grannhälle, utan hade kommit dit för många år sedan, när de gräfde kanalen, medelst hvilken Mosjön sänktes så välsignadt.

Hvar han kom ifrån fingo vi egentligen inte reda på, utan endast att han var långt norrifrån. Och inte angick det oss, förstås, heller.

Per Måns var redan då en jämmerhank, som man säger, och en döddansare, som gick för sig själf och suckade och grubblade. Men en förståsigpåare var han i kanalgräfnings- och sjösänkningskonst, det var ostridigt.

Strax innan sänkningen var färdig, friade han, till allas vår förbluffelse, till Lisa i Slättebrohult, hvilket tog skruf för honom.

När så arbetet slutat, for han bort en tre veckors tid, för att, åsom han uppgaf, hämta sina arfsmedel. Och då han på sagd tid kom åter, köpte han svärfar sins gård.

Ifrån den betan blef han ännu trubbigare och skyggare. Lisa hade nog inte heller så roligt hos honom, stackars mänska. Hon rent af tynade bort i Knutsbråten samt dog barnlös efter ett par eller tre års äktenskap.

Per Måns gifte sedan inte om sig, såsom andra karlar för sed hafva, utan vandrade ensam och allena år ut och år in däruppe i Knutsbråten och skyggade för folk.

Pastorn kristnade honom till »den store suckaren i Bråten», men hvarken han eller någon annan fick, som sagdt, reda på hvad som gick åt honom. Först senare blef det uppenbaradt.

Det som gömmes i snö, blir synligt i tö.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

En dag var Per Måns i färd med att bryta jordstenar på en liten nyodling, som han bråkat med i flere års tid. Han hade lagt ett brott och äflades, ensam som han var, att båka upp en stor och illavuren sten. Men när han var på vippen att lyckas därutinnan, så slant det för honom, stenen for tillbaka åt hålet och Per Måns fick sig ett förfärligt slag för bröstet af det långa järnspettet. Han stöp och blef liggande på fältet till dess hans gamla piga fann honom vid aftonvardsdags och lät bära in honom.

Det var emellertid förbi med Per Måns. Inga »kloka» och ingen läkare heller ville han höra talas om, utan där låg han i Knutsbråten och rosslade och tittade i taket, som om han sett spöke.

Han försämrades synbarligen för hvar dag, och snart spordes det, att han inte skulle ha' så värst långt igen att lefva.

Så sutto vi en skymningsstund och talade om honom ner i Söragård, där vi voro tillsammans några stycken för att göra upp ett nytt knektkontrakt, då drängen hos Per Måns i detsamma kom in och skrek, att vi skulle springa upp till Knutsbråten en handvänning.

— Hvad står då på? sporde vi.

— Jo, husbonnen vill ovillkorligen tala med ett par, tre karlar. Men kvicka för all del på, för han sa', att dä' ä' brådska å färde, lät drängen. Och vi voro inte sena att följa efter honom.

Men då vi om en liten stund kommit in i stugan, där den sjuke låg, var det rätt så när vi ångrat att vi gått med. Det var riktigt hemskt därinne. Och så till att se den förtviflan och fasa, som speglade sig i den sjukes drag och ögon.

Rädda karlar ha' blifvit mörkrädda för mindre.

Per Måns hade börjat yra och prata förskräckliga ord.

— Hva' skulle vi här egentligen, här kan ju ingenting uträttas? sa' vi och ville ut igen.

— Han var redig för en stund sen, när han skickade drängen. Sitten en vändning, karlar. Han kommer kanske till sans igen, svarade pigan.

Men Per Måns yrade fortfarande.

— Fresta mig inte du lede satan ... mumlade han. Fast nog kunde pengaskrylan vara bra att ha' ... Hela aflöningskassan — tusentals riksdaler — dä' är förstås, oberoende och njutning det ... du har rätt ... satan lille! En smäll med järnstången ... en graf i skogen ... och skrinet ä' mitt.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

På det viset gick den döende på. Ögonen voro stela på'n, bröstet krasade och svetten rann i stora droppar från hans panna.

— Blöt en handduk och torka honom i synen! sa' Bengt i Mo.

Pigan gjorde så, och det såg ut som om det lugnat den sjuke. Han tystnade och liksom sof några minuter. Men rätt hvad det var, vaknade han och syntes mycket redigare. När han fick se oss karlar sitta där, hajade han i början till och tittade skarpt på oss. Men snart lugnade han sig och bad oss komma fram mot sängen.

Och så fingo vi höra hans syndabekännelse.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

De hade haft ett stort kanalarbete för sig däruppe i hans hembygd, långt i norr. Där hade Per Måns varit med och haft ett godt anseende. Han hade lagt undan litet pengar, men satan, som anfäktade honom, hade inbillat honom, att det vore för litet och att det skulle gå alldeles för sakta att samla, så att det försloge, på det viset. Bäst vore det att i ett enda tempo söka komma öfver en stor summa.

När den lede fått de tankarne att gro i Per Måns, släppte de honom icke hvarken natt eller dag. De växte och växte samt blefvo honom till sist öfvermäktiga.

En höstdag skulle där blifva aflöning och den unge ingeniören skulle komma dit med en hel hop pengar.

— Tag dem, tag dem! Skogsvägen är enslig, där är gungfly på sidorna. Ingeniören brukar komma ensam! hviskade den onde till Per Måns. Och denne lyssnade till och lydde rösten.

— Han rent dref mig framåt! stönade Per Måns där han nu vred sig i sängen.

Så hade han smugit sig bort och lagt sig i försåt. Ingeniören kom olyckligtvis ensam. Han gick fort öfver ginvägen mot kanalen med en kassalåda af järnbleck i handen.

En smäll i bakhufvudet, en graf i gungflyet, en hop stenar på det sjunkande liket, penninglådan nergräfd i ett stort stenkummel.... Och så var saken klar.

Per Måns sof sedan hos kamraterna om natten. Han hade ju bara varit undan och köpt mjölk och smör borta i grannhället, hette det.

När så ingen aflöning kom och ingen ingeniör hördes af, troddes det allmänt, att denne gifvit sig af till Amerika med pengarne. Ingen anade eller misstänkte något annat.

Omsider hade Per Måns kommit hit neråt. Han kunde inte för allt i världen bo däruppe, där han begått brottet. Innan han köpt Knutsbråten hade han dock varit däruppe och hämtat de gömda pengarne. Men han hade aldrig haft en glad dag, aldrig en lugn natt, sa' han. Han hade burit ett helvete inom sig. Visst hade han planerat allt så väl, att han inte behöfde frukta för upptäckt. Men ändå — hämnaren och straffaren hade slagit sig ner i hans inre och sargat honom år ut och år in, natt och dag, sargat och slitit honom till blods.

Allt ifrån den dagen, då de onda tankarne fingo makt med honom där långt borta och jäktade honom till den rysliga missgärningen, hade han inte känt sitt bröst så fritt som nu, när han lättat sitt samvete och talt om sin blodröda synd. Och likväl var ju detta bröst nu krossadt och fördärfvadt. Då kunde man ju tänka sig hvad han lidit.

— Finns dä' nu icke något hopp för mig? Jag vill inte, jag vill inte till den mandråparen, som lockat mig i fördärfvet. Kan jag undslippa och bli frälst ifrån honom? grät Per Måns, när han talat om allt.

Det var ju inte godt för oss enfaldiga bönder att svara på en så'n fråga. Vi stodo därför länge tysta kring sängen. Till sist sa' dock Bengt:

— Min tro är den, att du redan har utstått ditt förtjänta straff, Per Måns. Du sa' ju nyss, att du burit ett helvete inom dig. Gu', som är barmhärtig, tycker kanske, att du haft nok utaf det!

— Tror du, att han kan tänka så? Ack, om han gjorde dä'! flämtade den sjuke.

— Dä' gör han, om du ger din själ åt honom, du botfärdige röfvare! inföll Bengt.

— Ja, tag den då Herre, tag den! Tag röfvarens och mandråparens själ, tiggde Per Måns.

Och det måtte han gjort uppriktigt och ur hjärtat, ty strax efteråt fick hans ansikte ett uttryck, som tydde på, att han kände sig lycklig. Sådan hade han inte sett ut på fyratio års tid.

Sen sa' han oss, att det fanns papper, som bestämde, hur det skulle gå till med hans kvarlåtenskap.

— Ingeniören har ingen släkt kvar i lifvet. Dä' ja' har, bå' löst och fast, får socknens fattigkassa, sa' han.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Vi gingo sedan dädan. Men dagen därpå hörde vi, att han framåt natten känt sig så lycklig, att han börjat sjunga en sång och att han med den utandats sin så länge af ånger sargade själ.

Rusthållarsonens julbesök.

Karl i Intägt och Måns i Bro hade råkat komma i disputation angående nyttan af höga studier. Kalle fördömde dem på det skarpaste och sökte leda i bevis, att all högre lärdom fördärfvade pojkar, som voro födda af bondfolk ute på landet, samt kom dem att bli storaktiga och högfärdiga och glömska af allt, som hörde samman med moral och gudsfruktan.

Ju längre och djupare Kalle kom in i ämnet, dess argare blef han, så att han till och med svor ett par repriser och dängde näfven i bordet.

— Hur gick det inte med Svens son härborta i Löfhultet? lät han.

— Dä' gick väl bra. Han är ju landskanslist långt upp åt lannet och står sig godt! genmälte Måns.

— Står sej godt! Ja, utvärtes kanske. Men hur tror du han ser ut invärtes.

— Där dömer vår Herre och inte du! mente Måns.

— Må så va'! Men tror du vår Herre gillar, att en pojk blir så nosastyf, att han inte vill kännas vid sina föräldrar och håller sej för go' att nånsin skrifva dem till. Nähä. Vår Herre är sträng i det stycket. Och för resten hade Löfhultasonen inte mer än bara läppjat ett litet grand ur kunskapens källa, förrän det steg åt hufvudet på'n och gjorde honom högfärdsgalen. Far hans reste en gång in till sta'n för att hälsa på'n, och gubbastackarn, som fick släpa och slita och försaka och gäldsätta sig för att hålla honom i lärdomsskola, gladdes åt att få gå omkring på stadsgatorna och stoltsera med ett lärdomsljus till son, och kunna visa honom i butikerna och säga: »dä' här ä' min pojk, han läser te' biskop eller te' lan'shöfding!» Nå, Sven kom till sta'n. Men tror du inte, att pojken skämdes att visa sig i sällskap med far sin ute? Jojomen. Gubben såg för enkel ut och var för simpelt klädd, kantänka. Pojken gjorde sig sjuk. Men gubben var inte dummare än att han begrep schäsen, för fadershjärtat har en fin instinkt. Och ifrån den stunden har Sven var't en betryckt man. Han känner på sej, att han förlorat sin son, det käraste han hade. Lärdomen hade slitit bort honom och satt honom på en plats, dit gubben inte fick sticka sin näsa, men dit han var god nog att få skicka alla de pengar, han kunde slita

och svälta ihop. Ty åt pengar grinar ingen illa, om de så rätt skulle osa ett grand af bondsvett.

— Jaja, skabbiga får finnas nok. Men alla äro, gualof, inte lika. Du får inte skära alla öfver en kam. Lärdomen gör folk anspråkslösa och goda och rättänkande. Dä' har ja' sett prof på! utlät sig Måns i Bro.

— Gör han dom anspråkslösa? Jo, han gör så skam heller! Kom inte komministerns son hem i fjol julas ifrån Uppsala och var fritänkare och disputerade med far sin och hångrinade åt predikan och regerade med gubben, så att han grät som ett barn?

— Ja, hvar enda yngling har nog ibland sina ryck. Men de gå öfver! Och äss du vell tåla dej en vändning, så ska' ja' tala om en paschasa, som ska' ge dej bättre tankar om sinnelaget hos våra stackars pojkar, som stodera och slita ondt i ungdomen för att kanske ändå få en inte så värst väldig kaka att gnaga på i ålderdomen, sa' Måns.

— Nå, så dra på då!

— Jo, i fjol julade ja' hos bror min, som är rusthållare i Förarpa socken. Vi hade inte sett hvarandra på mångfaldiga år, och så hade jag ro af att kvista dit upp till helgen. Bror min har en son, som stoderat i många Herrans år, men vi hade aldri' hört hva' dä blifvit af honom. Jonas, bror min, har inte nämnt ett grand om honom, så hustru min och jag tänkte ofta, att det kanske gått om styr med sonen hans.

Nå, vi kommo dit upp och släktingarne togo emot oss och blefvo glada. Men när jag vände talet så, att det föll på sonen, var dä' som om Jonas ledsnat till.

— Hvar hålls han? sporde jag.

— Åh, Gu' vet. Han har alltid skrifvit, att han inte kommer hem förrän han blifvit karl och redt ifrån sej mä' examen. Sommartiden hålls han — så skrifver han te'minstingen — ute hos storgubba än här och än där i landet och läser mä' deras pojka, och vintertiden ligger han vid akademien, di' kallar'n. Hur han har'et, vete Gu'. Inga pengar begär han. Jämt säger han likaväl, att han ska' komma hem, när saka blir klar för honom. Så har nu sex år gått, utan att Lena och ja' sett skömten af honom, slöt Jonas och torkade sig i ögona. Di ha' inte mer än den sonen, kan tänka.

Men Lena såg inte ledsen ut.

— Var du lugn, gubbe, Axel kommer nok på sin tid och kommer som ett solsken te' oss i skummet härute, dä' känner ja' här! log hon och la' näfven på lifstycket.

— Ja, Gu' gifve dä'! suckade Jonas. Men han såg tvifvelaktig och ledsen ut. Jag kände mej också tryckter och tyckte, att det var synd om bror min.

Julaftonskvällen sutto vi i stugan och rökade och pratade om bå'

nytt och nattagammalt. Lena hade gått ut att syssla i la'gårn, som vanligt, och kaffekokarn stod och spottade invid julbrasan.

— Lena dröjer länge. Ska' vi knacka ur piporna och svänga ut till henne en vändning? sa' bror min, när Lena var't undan en bra stund.

Det gjorde vi. Men när vi kommo ut åt la'gårn blefvo vi inte litet snopna.

Midt på gången stod Lena med mjölkapallen i den ena näfven och grät med hufve't emot bröstet på en lång och ung och smärt och vacker — präst. Och prästen hade virat armarna om gummeskråen, som om han aldrig velat släppa henne. Och Lena var konstig att skåda. Munnen vände sig liksom till skratt på henne och ögonen glänste, men tårar strömmade ur dem och hennes kropp skalf.

— Hva' står på? Eller hvad vell detta säja? sa' bror min. Men han hade inte väl fått ordet ur mun, förrän prästen nappade honom om lifvet mä' den ena armen och drog honom åt sig tills han fick bå' gubben och käringen i sin famn. Jag trodde bror min skulle bli stolleter tvärt. Det ryckte i honom, som om han velat krama ihjäl prästen. Men han kom sig knappt för att röra honom, så rädd om honom såg han ut att vara. Men vackert var det att se.

När Jonas sansat sej, sa' han:

— Att du skulle smyga dej öfver oss på sån't sätt, Axel!

— Jo, se, just det här har jag drömt om under långa år. Det var just så jag ville komma, log han och så fick han i detsamma ögonen på mej, som stod där och torkade mej i synen och såg dum ut.

— Gu' dag farbror! Hvad jag är glad att just nu se er här! sa' han och så tog han äfven mej i famnen, den dunderpojken.

— Kalle i Intägt, om du visste hur det känns att kallas »farbror» utå en präst, så skulle du inte va' så barbarisk i dina tankar om den stoderade ungdomen.

— Nä, nä! Dä' har du kanske rätt i! gemälde Kalle.

Sen ville Lena köra ut oss alla tre karlar ur fähuset, mens hon mjölkade och sysslade. Men det blef stopp. Axel satte stolen intill kon, och körde mor sin till att sätta sej. Se'n tråkade han ner sig själf bredvid henne på mjölkpallen och virade armen om lifvet på henne, alldeles som du och jag, Kalle, gjorde med våra fästmör i ungdomen. Tänk dej nu, hur detta skulle kännas för modershjärtat. Lena visste knappt till sig. Hon mjölkade och grät och grät och mjölkade, så Gu' vet antingen tårar eller mjölk rann stridast ner i byttan. Men det kvittade, för det var glädjetårar ur modersögon, och sådana fördärfva ingen mjölk eller göra henne blåsur i otid.

Jaha, du Kalle, en så'n julafton, som där nu blef hos bror min, dä' kan inte omtalas. Det var så vackert att höra, hur den präktige pojken talade om sina studier och strider och hur han knogat sig fram, dock alltid med gladt mod och stadig vilja. Där förnam jag granne-

ligen, att lärdomen icke är till för att komma folk att förhäfva sej och brösta sej, utan att han, där han anammas och smältes rätt, tvärtom ödmjukar och kommer rättfärdiga tankar och gärningar åstad.

— Anagga mej, tror jag inte att du har rätt, Måns, när ja' tänker efter bättre, inföll Kalle.

— Vesst har ja' rätt! Du skulle också ha' hört så'n bön han höll på kvällen vid läggedags, hört hur han på sina bönearmar liksom bar hela mänskligheten fram till den stråfyllda krubban med det frälsande Jesusbarnet. Och han bjöd oss att knäböjande lägra oss däromkring i ödmjukhet, men också i förtröstan. Och du skulle ha' hört honom i julottan dagen därpå. Det kändes af hvart eviga hans ord, som klang ut i det skimrande templet, att det var ädel säd, som sätts i hans hjärta. Det är inte utsädets fel, Kalle, om det inte kan gro på allfariväg eller på hälleberg, och du ska' därför inte tadla lärdomen, om den någon gång skulle träffa på ett sinne, som inte kan bära den.

— Nä', nu ger ja' mej, Måns!

— Och när gudstjänsten var slut, och folket strömmade hem, stod Axel i vapenhuset och fiskade upp mor sin ur vimlet, bjöd armen åt henne och gick så med den gamla föryrade och af öfversvällande glädje gripna gumman, leende och lycklig genom folkhoparne på vägen mot det torftiga hemmet.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Karl i Intägt snöt sig, grep sin hätta och lommade snopen i väg ån Måns i Bro.

En rallarebragd.

Jag hafver hvarken lust eller gåfvor till att placera någon vare sig martyr- eller helgongloria kring rikets rallarebusars vackra och djuptänkta och oskyldiga hufvuden. Min uppgift här i världen är blott att skria ut sanningen bland ett vrångt släkte, och det gör jag också på karlavis.

I denna min ställning tillkommer det mig nu också att framhålla, det rallarne stundom kunna lägga i dagen så fromma och goda egenskaper, att till och med sådana, som eljest hafva tagit fromhet och rättfärdighet på entreprenad här i socknarne, komma på skam samt måste känna sig små och obetydliga inför en skock rallare.

Ty sådant kan inträffa, och för att göra rättvisa åt rallarne, hvilka stundtals i tidningar och i tidskrifter få lida mycken smälek och hugg för sina lifliga sinnens skull, skall jag här nedan fritt efter naturen lämna en skildring af ett stort och till sina följder underbart kärleksverk, utfördt af fyra ädla järnvägsarbetare.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Om en karl någonsin blifvit olycklig för sina passioners skull, så var det Simeon i Söräng.

När han inte lyssnade till förnuftets röst, utan kastade sig i famnen på Maja Abrahamsdotter och till på köpet gifte sig med henne, så störtade han sig i ett rysansvärdt fördärf.

Ty Maja hushållade illa med honom allt ifrån början. Hon fattade tyglarne i Söräng och regerade envåldigt, ref och slog Simeon, när det bar så till, och det bar ofta till, gaf honom dålig mat och dref honom som ett kreatur, så att Simeon slutligen blef bå' slö och vårdslös.

Hon stal och sålde säd till höger och vänster, när Simeon var undan, och köpte kaffe och smorde sig på alla sätt och vis, medan han trälade och svälte. Och hon var inte ens trogen emot honom, hvilket är kvinnans plikt att vara. För mannen är det, gualof, inte så strängt eller noga i det stycket.

Ja, Maja regerade och huserade illa på alla sätt och vis med den arme Simeon. Och när deras enfödda flicka blifvit vuxen, lockade käringetrollet äfven denna till att vara sig behjälplig vid kujonerandet af gubben.

Omsider blef dottern gift med en skrubbelin, som flyttade till Söräng. Ifrån den stunden försvann Simeon helt och hållet.

Svärmodern och mågen ingingo ett förbund emot honom och afklädde honom till och med sista skymten af husbondevälde. De drefvo upp honom på en vindskammare och dolde honom helt och hållet för världen.

Han fick inte visa sig vidare. År ut och år in hade de honom inlåst däruppe. Lite' mat gåfvo de honom, men inte mer än att han jämt och rätt kunde lifnära sig. Och så fick han sitta där och spinga stickor och binda kvastar. Men ut fick han inte gå utom möjligen ett litet grand efter solnedgången och alltid väl bevakad.

När folket frågade:

— Hvar hålls Simeon? Så svarades det alltid:

— Åh, han bara ligger och sofver och äter. Han ä' inte redi' i hufv'et och vell ingenting uträtta.

Sedan ordnade de med egendomen och skrefvo hans namn på papper och intecknade, som om hemmanet varit deras och ingen karl funnits.

Omsider kom, som ni vet, järnvägen att stryka fram inte långt från Söräng, och fyra ädla rallare hyrde sig in i stugan hos Maja och hennes dotter och måg.

Maja svansade sig för dessa kraftiga män, sålde kaffe och mjölk åt dem samt tog betalt, så att det sved in i märg och ben på rallarne, hvadan dessa egentligen inte hade stora skäl att älska och värdera sitt värdfolk.

Så en kväll, när rallarne fått aflöning, kommo de hem och voro glada. Ty de hade ganska mycket brännvin med sig. De slogo sig ner och festade vid slagbordet, så att det stod härliga till. Men allt gick i början ganska anständigt till.

När libationen emellertid pågått en stund framåt natten, kände rallarne stort och trängande behof af att dansa ett grand på golfvet samt grepo sig ock verkligen an med den saken.

Men då blef mågen i huset alldeles förbanskad:

— Åss ni inte håller er stilla och styrer er, så slänger ja' ut er allihop, era förhärdade uslingar! skrek han.

— Ha, ha, ha! grinade rallarne.

— Grina I lagom, för här ä' allvar på färde! och mågen stampade och var arg som ett bi.

— Jaså, du töcker inte om dans! Då ska' vi lära dej älska den konsten, logo rallarne.

Och så ställde de till en roliger dans.

Den ene rallarn tog mågen, den andre ryckte upp dottern och den tredje svärmodern ur deras bäddar och knäckte till att dansa med dem.

Den fjärde rallarn satte sig på soffan och trallade med en pi-ka

i näfven. När de dansande icke voro nog kvicka i benen, gaf han dem duktiga nyp om de bara benen.

Och så gick dansen i Söräng.

Det var en osedvanlig och skön bal. Damernas kostymer voro luftiga. De hindrades inte af några släp, ty de voro ju, skam att säja't, i bara linnet, så de kunde knappast ha mindre på sig.

Käringen skällde och skrek, dottern illhojtade och mågen svor. Men gick gjorde det. Samtliga rallarne voro starka, uthålliga och beundransvärda, icke blott de tre, hvilka trådde dans, utan äfven den, som trallade och styrde det hela med piskan.

Hej falleri fallerallan lej!

När det slutligen vardt paus, gingo rallarne, som hade god reda på ställningen i huset, upp på loftet och togo ner den stackars Simeon, hvilken i början var ganska förskräckt. Men rallarne voro snälla emot honom. Simeon såg ut som ett vilddjur, när han kom ner. Men rallarne hyfsade till honom. De tvättade honom, klippte hans hår och naglar, rakade honom, trädde på honom en ren skjorta, snöto honom och gåfvo honom fläsk och bröd och icke obetydligt med brännvin, så att Simeon började blifva karlaktig.

Käringen fräste och mågen förvandlade sin hy.

— Kom nu hit och ta' eran karl i famn! kommenderade rallarne.

Käringen ville, förstås, inte bekväma sig till den saken, men piskan hven i luften och till sist omfamnade hon Simeon.

— Köss honom!

Hon ville inte, men piskan hängde öfver henne och så måste hon kyssa gubben, hvilket tog sig så bra ut, att rallarne tvungo henne att kyssa Simeon i en hel kvart, bå' på mun och ögon och panna och hals och flerfaldiga andra kroppsdelar.

Simeon lät kyssa sig, men hvad han innerst tyckte om det, yttrade han inte.

Vackert såg det emellertid ut, och Söräng hade inte i mannaminne varit skådeplatsen för så mycken äktenskaplig ömhet.

Maja tittade efter piskan, och så länge denna hängde såsom ett damoklesvärd öfver henne, fortfor hon att smeka sin gubbe.

— Lägg dej nu på knä för honom och be' om förlåtelse för ditt beteende mot honom. Omfamna bena på'n, men röcker du ikull honom, så häfva vi dej i spisen! befallde rallarne.

— Häf dit henne tvärt, så bryr ja' mej inte om antingen hon ber om förlåtelse eller inte! inföll Simeon, som fått ett djädrans mod af brännvinet.

Käringen måste ner på golfvet och tigga Simeon om nåd och förbarmande. Det var en hvass snärt på piskan, kantänka.

Så fick Simeon åter några supar, hvarefter han lades fin och ren

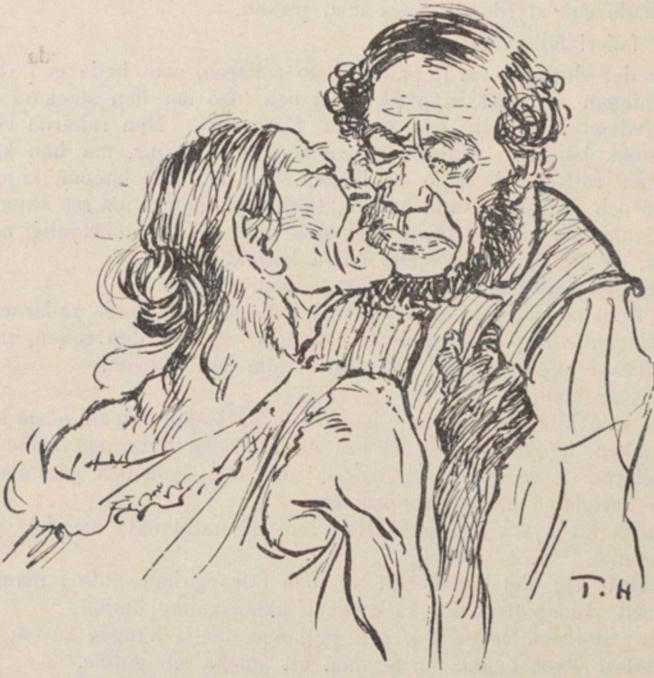
T. H

och rakad såsom en brudgum i sängen. Maja måste krypa ner bredvid honom.

Och se'n tvingades dottern att bjuda de gamle kaffe på sängen. Simeon fick en gök. Det såg riktigt sött och vackert ut.

Var nu inte detta en välsignad rallaregärning?

Ifrån den stunden vågade hvarken Maja eller dottern eller mågen fara illa fram med Simeon, så länge det fanns en skymt af rallarne kvar i orten.

Och under tiden fick Simeon så mycket mod och självtillit, att han tog fatt i tömmarne och började regera själf i Söräng.

Innan järnvägsarbetet var slut, hade han fått tukt på Maja, så nu är han en riktig maffe och hårdvallsgubbe nere i Söräng.

Och allt detta gjorde rallarne på en enda natt och visade sig därigenom styfvare än ett kyrkoråd.

Häraf framgår tydligen, att rallarne, som eljest hafva namn om sig att vara svåra fridstörare, stundom ock, när de vilja det, kunna vara riktiga fridsfurstar.

I Getamon.

Precis genom midtelgränsen af vår socken strök fram en skog, som vi kallade »Getamon». Och den skogen gick förresten in uti både den socken, som vi hade söder om, och i den, som låg norrut.

Nu är det naturligtvis förbi med hela Getamon. För tjugu år sen byggdes där en ångsåg midt i skogen, och hon stod där ett par år och skrämde våra hästar och åt upp allt virket och alla skogsbestånden, så det finns nu ingenting annat kvar af Getamon än skrofberg och stubbfällor.

Jag for därigenom häromsistens, och jag nästan grät öfver eländet. Det såg så hemskt, så fattigt och så ödsligt ut.

Och medan jag drog fram genom Getamon och saknade och sörjde de gamla furorna, trängde sig på mig ett gammalt dystert minne, ett sorgligt minne, ett svårt och smärtsamt minne, som passade till stämningen. Ty det var just i Getamon, som jag haft min farligaste stund.

Det var väl kanske nu bortåt tjugufem år sedan, som jag skulle följa en kamrat till hans hem, och vägen bar genom Getamon, en stilla, lugn och härlig vårkväll.

De höga furorna stodo liksom en hedersvakt utefter vägkanterna, och skymningen, som bredde sig ut öfver fält och slätt och skog, såg så hugnerik och barmhärtig ut, som då en fader lägger sin hand på sina trötta barns hufvuden.

Det skymde i Getamon, men det var fagert, och skymningen sänkte sig öfver oss, såsom sömnen sänker sig öfver ett trött barn, som vill hvila efter dagens lekar, lugnt och godt och tyst som en liten fågel.

Vi båda resenärer voro visst unga på den tiden; men vi pratade icke mycket med hvarandra, när solen sank så vackert, och Getamon skulle gå till ro; utan vi foro fram i drömmar och tankar. — Men rätt som vi asade fram genom den långa skogen,

väcktes vi upp ur våra meditationer af ett gräsligt lefverne, som kom oss allt närmare och närmare.

Det skreks och det svors, förbannades och slogs på vägen, så att vi började rysa.

Det var en karavan af fyra tattarlass, som barkade igenom Getamon den kvällen och störde dess frid.

Vandringsfolket hade med sig en flicka, en lång och brunögd tös, som bedårat ett par af männen.

Så finns där ungefär midt i Getamon en liten backe, uppför hvilken man vanligen går för att spara öket. Så hade karavanen af tattare gjort, och under vandringen uppför denna lid hade den långa flickan vankat närmare den ene af älskarne än den andre ansåg lämpligt. Tattarblod är ju så hett och häftigt. Så hade oenigheten uppstått mellan karlarne och grälet i Getamon kommit till stånd.

Det kan nu egentligen icke upprepas, hvad det folket förebar hvarandra; men då vi stötte på dem, låg hela den manliga delen af sällskapet på en dikesren med knifvar i händerna och med näfvar om struparna på hvarandra. Kvinnorna sutto på vagnarna och skreko och skällde.

— Stick till! vrålade en af dem, i detsamma vi nådde sällskapet.

Det var just det uttrycket, som kom min kamrat att tro, att ett dråp skulle förestå. Det var en rask och oförfärad yngling, och som en blixt var han ur vagnen och i tattarhögen. Hur det gick till där att börja med, vet jag inte, men så sköts det, och då kom jag med i leken, och det blef ett af de ohyggligaste slagsmål, jag varit med om. Det small och det sköts i den vackra kvällen, men ingen blef dödad. Där bets och där användes påkar och knifvar.

Men tattarne gingo bet, fastän en Svenarumsbo fick köra hem mig och min vän.

Tattarne lades in på Pinutten, där fattigvården betalade för dem i tre veckor.

Filosofi och kyrkobuller.

— Gu' ska' veta, att jag inte hör till dem, som vilja vända upp och ner på land och folk och sed och lag och kong och gudfruktighet. Men när jag tänker på, att mina åsikter om ställningar och metoder och jordbruk och kalashållning nu inte stämma med dem, jag hade för sexti år se'n eller så vid pass, så får en allt medge, att vi ä' underkastade en så kallad utveckling lite te' mans, rätt så rejela och konservativa vi än må va'! suckade gamle Linus i Linneryd en dag, när vi voro på jordöl efter Jonas i Genafä, som med döden afgått på grund af ett fiskaben, som rifvit sönder honom i strupen och dragit den nymodiga blodförgiftningen med sig.

— Ja, tiden drar oss med sig, och det tjänar inte till att streta emot honom, inföll nämndemannen.

— Nähä, dä' lönar säj inte, utan det är bäst att låta sakerna barka i väg bäst hundingen de vilja. En del blir bättre och en del blir sämre, så dä' ena får väga opp dä' andra. Egentligen skulle vi nu vara arga på det nya riksdagspartiet, men det kvettar. Herren styr nok lannet, och skam tar nog riksdagsmännen. Dä' är tröst och förhoppning nok — mente Linus och smusslade ett köttstycke, som han inte fick bukt med, i byxfickan. Han var tandlös, kantänka, och ville inte lämna något på tallriken, utan ha' den klar och i ordning för den efterkommande sötosten.

Sedan talade vi mycken filosofi på Genafä.

Där fanns många, som slogo sig i backen på, att man förr i världen hade mera roligt och att lynnet fordom var lättare hos folket än nu.

Själfva käringarna talade om hur det dansats i deras ungdom och hur kärleksfulla pojkarne då varit. Och ögonen lyste på de gamla gummorna. De myste så godt och liksom slickade sig om munnen.

— Nu tänka pojkarne mera på att hovera sej som herrar än på dans och roliga lekar, sa' Lena i Lanna.

— Och flickorna mera på hattskrällen än på kärlek, inföll Göran i Jerusalem.

— Hvad det beträffar med rolighet, så är här, min själ, inte ondt om ämne för skratt i nutiden heller — utlät sig gamle Linus.

Fast nu är det egentligen storgubbarna, som ä' löjeliga. En kan grina ihjäl sej, när en tänker på dom.

— Hva' menar du med dä', Linus? sporde vi.

— Jo, var det inte löjeligt, att ryske kejsaren bjöd in alla makter te' den där fredsaffären i Haag, och att verkligen de värste knutologer och ukasinister — som skolmästarn säger — kommo ihop och talade om folkförbrödring?

— Jo, vesst i hundingen lät dä' som ett spektakel!

— Ha, ha, ha! Vargarna la' råd hur de skulle skona lammen, och krigsministrarna talade om hur man skulle göra svärdet till plogbiller och kanonerna till slåttermaskiner.

— Jo jo, dä' lät grant. Och knektakärngarna gjorde inte annat än kaffekalasade under hela fredskongressen, afbröt Johan i Jonsbo.

— Och — fortfor Linus — man tyckte sig rentaf på afstånd se fridsfurstarne komma ridande på åsnor och vifta med palmer.

— Jaha, och dä' kostade Sverge bortåt sex tusen riksdaler — suckade Göran.

— Nå serradö, strax efter detta fridsmöte kommo verkligen åsnorna under palmviftning framsprängande där nere i Transvaal, di kallart. Men de släpade kanoner efter sej. Folkaskördemaskiner blefvo efter Haagsmötet mera på modet än grässlåttermaskiner! Ä'ke så'nt roligt att se, gubbar! Dä' är världsfred så'nt, världsfred införd af stormakterna för att skydda och hägna småstaterna, slöt Linus och tittade efter, hvilken pannkaksklofve som var störst på fatet, som räcktes honom.

Vi gåfvo honom rätt och grinade, våra syndare, rätt så begrafningsgäster vi voro. Ty världen är ändå komisk, när man tänker efter. Det är just hvad hon är.

Men vi hade inte väl skrattat ifrån oss, förrän det brakade till i taket och blef skumt på bordet. Vi blefvo nästan rädda och befarade en straffdom för vårt syndiga tals skull.

— Där har du för din fåfänglighet, Lena, och för att du ble' så gla' öfver att gubben din dog och lämnade dej i orubbadt bo, att du geck och köpte en taklampa te' jordölet. Nu är ho' nerdråsad och fördärfvad! pep Fina i Finshult, som är syster till änkan vi voro hos.

Och det befanns vara som Fina sagt. Lampan hade inte varit riktigt fastsatt i taket, utan nu låg hon midt i det största grötfatet. Detta var ju en räddning för oljehuset, som var helt. Men gröten var fördärfvad, hvilket gjorde oss nerstämda. Ty gröt, som smakar fotogen, är just ingen läckerhet, särdeles om man har ätit elfva rätter förut och börjar bli kräsmagad.

Är man hungrig, så vet man allt, att hvad som helst går med.

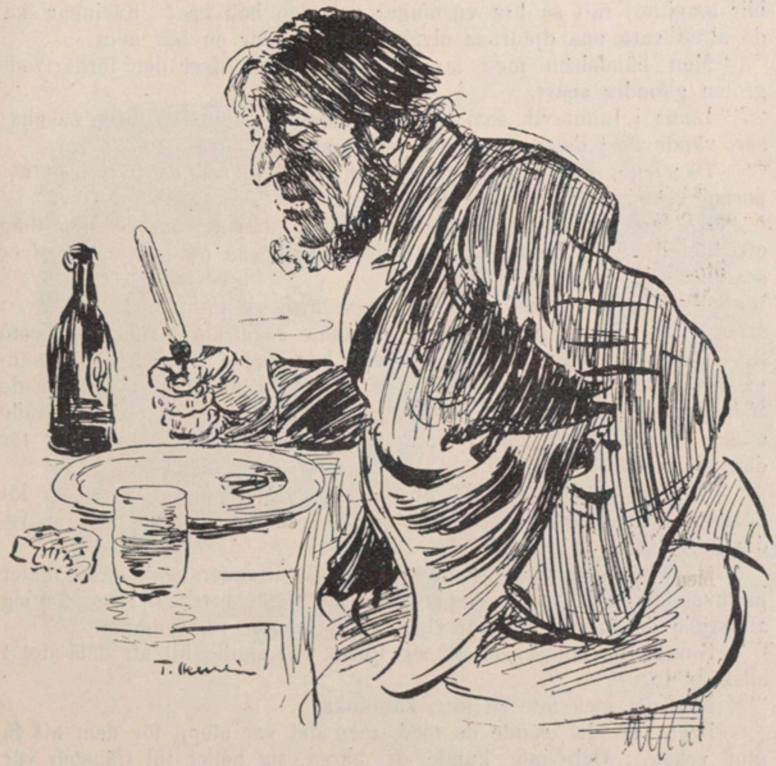

Där uppstod sålunda en stunds förstämning vid middagsbordet. Vi trodde att änkan, som satt öfverst, skulle taga till lipen. Men det gjorde hon ändå inte. Hon hade sitt orubbade bo och änkmannen i Slungsås att tänka på, kan veta.

Käringarna lutade emellertid sina hufvuden till sammans och hviskade:

— En ska' få si, att den här händelsen med lampan, som rakade ner och slocknade i grötfatet är ett järtecken, att Lena aldrig blir omgifter, rätt så bra vurninger och don hon har! Käringar ska' då alltid vara ena djädrans olycksprofeter, hvar en har dem.

Men händelsen med lampan och sorgen öfver den fördärfvade gröten glömdes snart.

Linus i Linneryd, som har ett hästminne och kan tusen paschaser, vände bort det och gaf oss annat att tänka på.

Där kom fram talgljus på bordet och dem snoppade vi med nyporna, brände oss och grinade illa.

— Jag kan aldrig se talgljus brinna, utan att jag kommer ihåg ett litet djädrans kolifej, som hände i vår körka en julotta för öfver sexti år se'n, grinade Linus.

— Hva' kunde dä' va'? sporde vi med en mun.

— Jo, förr i världen var det inte så cirkladt eller noga som nu, och en präst kunde göra lite som han tyckte, utan att nå'n människa ställde till skandal eller skref te' nå't dumkapitel. Då läto de sådana där gömnasister och skolpojkar predika, så att det hurrade efter't, utan att biskopen behöfde lägga sin renläriga näsa i blöt för den sakens skull.

Nå, en julotta — dä är nu öfver sexti år se'n dess — lät pastorn sin son predika. Och pojken skrek och gick på som en redig karl.

Men så slocknade ett ljus i en fruntimmersbänk strax under predikstolen, och två käringar, som sutto där bredvid, fingo för sig att stjäla detsamma, för körkeljus ä' nyttiga te' mångahanda.

Gummorna smusslade till sig ljuset och skulle till att dela det i allsköns ro.

Men det gick inte så lätt, kantänka.

Bryta af det rådde de med, men det var stopp för dem att få utaf veken. Och inte kunde de bärga sig heller till tjänsten var slut, ty då trodde, förstås, den ena käringen att den andra skulle ränna i väg med hela ljuset, utan att lämna ifrån sig halfvan.

Ingen knif hade de heller. Till sist skulle de då försöka att bita af veken. Men bägge två voro de tandlösa, så att det blef segt för dem. De tuggade och tuggade, den ena först och den andra se'n, så att talgen yrde om munnarne på dem, men det gick inte. De beto och traggade hit och dit, så att svetten rann af dem, och de spottade och hade så brådt i bänken, som om det gällt lifvet. Men veken

höll, och de arma gummorna voro nästan drifna till förtviflans brant. De hvarken hörde eller sågo.

Medan de nu höllo på att tugga på ljuset, hvilket tog sig märkvärdigt ut, helst i en kyrkobänk, fick den unge predikanten syn på deras förehafvanden.

Han försökte lugna sig, men han kunde inte. Han stretade emot, men det halp inte. Han tog till att grina på predikstolen.

Och när han kom i fart med den saken, kunde han inte stoppa. Han kunde inte ens säga »amen», utan han nappade sitt koncept och rusade neder af predikstolen in i sakristian till far sin, som trodde att pojken gripits af vansinne.

Detsamma menade också vi, ända tills han, hållande far sin i armen, stapplade fram i sakristiedörren och pekade bortåt fruntimmersbänkarna.

Då fingo äfven vi se, hur gummorna beto och sleto som ett par vilddjur i körkeljuset.

Hvarken församling eller präst kunde då längre hålla sej. Allesamman blefvo tvungna att skratta, så att det ekade i kyrkan och det blef slutet på hela tjänsten!

Men inte blef där någon anmälan eller skandal utaf det. Där fanns ingen, som ville ställa till spektakel för en rolighets skull. Käringarna fingo skämmas, det var alltihop, slöt Linus.

— Jaha, inföll Göran i Jonsbo, di få säga, hvad de vilja, men lite mer ogenerad fick en allt va' på den tiden. Nu kan en knappt sofva ett grand i kyrkan, utan att det blir chikan och ett vidt och bredt prat om'et.

— Det är sant. Förr hade man lite mer frihet, för då fanns det, gualof, inga tidningar, sa' nämndemannen och tog upp måltidspsalmen, som vi sjöngo med kläm.

En vådlig märr.

Sven i Bökhult hade en gammal bläsig märr, som var så arg och opålitlig, att ingen annan än Sven själf vågade gå när henne. Hon slogs med båd' fram och bakfötter och bets på samma gång. Annars var hon ett segt djur, och blef det fråga om kappkörning, så fanns det ingen, som stack om Sven i Bökhult.

Men det var förargligt för honom ändå att ha ett djur, som han aldrig kunde taga ut, utan att själf följa med eller som någon annan tordes rykta. Sven måste hålla sig hemma jämt och samt för märrens skull, ty inte ens hustru hans vågade gå in i spiltan till henne med en hötapp eller en spann vatten, fast käringen i sin mån var lika ilsk som märren och kanske väl det.

Mer än en gång tänkte Sven på att byta bort henne — nu menar jag märren, för käringar gå, gunås, inte ännu i byte — men han drog sig för'et. Talade han om hur'dan märren vore, ville ju ingen byta med honom, och nämnde han ingenting, utan läte ruljangsen gå, så kunde han ju vara säker på att få bytet upprifvet och kanske stryk på köpet. Sven fick sålunda dras med båd' käring och märr, så nog hade han sina reela och tunga kors.

Men så, serradö, kom han en gång ner till kreatursmötet i Svanamo på efterhösten. Och hur det bar till, blef Sven lite supen framåt aftonen, så att han knäckte till att bli stormodig samt började köra kapp med folk, när hästaffärerna kommo i gång.

Då var där en karl ifrån Rinkaby socken, som fick se hur den bläsiga märren sprang, och efter han inte kände till hennes humör, körde han med sin schäs intill Svens och sa':

— Ska' vi byta?

Hade nu Sven inte haft öl och brännvin i sin kropp, skulle han inte lyssnat med det örat. Men en vet nok, hur fyllet verkar dåligheter i en.

Därför grunnade Sven denna gång inte länge på saken, utan sa':

— Köss te'! Det beror för resten på mellangiften!

Så profkörde gubbarne utåt vägen och blefvo rätt snart så pass bussar, att de bytte bå' selar och hästar och åkdon och grimmor och hela kosidangsen.

— Ho' har inga fel i bena, ovaner ä' ho' inte heller, och istadier ä' ho' då rakt inte! bedyrade Sven.

— Har ho' inte ondt å kvickdraget?

— Nä' inte ett pinal! Och inte hör ho' te' krubbebitaresläktet heller, lät Sven.

— Ä' ho' svårskodder? undrade Rinkabymannen.

— Åh, icke så värst! Men ho' ä' liflier, så dä kan hända, att ho' konstras lite, när en ska' ta' opp foten. Men se'n står ho' så stella å saktmodig som en körkegångskvenna. Å nu ä' dä' ja' som består köpeskål! slöt Sven.

Ja, sen dracks där och så for hvar och en till sitt.

Sven knekade åt sitt håll och var glad, kan tänka, att han kunnat lura den ilskna märren på en utsocknesbo, och Rinkabykarlen for af som en stolle och fröjdades åt, att han var karl till att köra förbi hvarenda åkande på hela vägen.

— Där koggade ja' allt den där dumbommen, så att det förslog! grinade han. Och den bläsiga märren la' bort öronen, vispade med svansen och sprang i ilskan oppför och utför, så att det sjöng i backarna. Rinkabybonden rent af tviflade på sin stora lycka.

Men när han kom hem, blef det måntro annat af för honom. Hans husfolk, som hörde hur han kom frambarkandes som en skojare på vägen, begrep, att han växlat hästar, och kom ut för att se den nya araben.

— Titta hit! I da' har ja gjort den likaste affär en kan önska sej. Sicka märr! Ho' går mila på halftimmen utan te' å få ett svett hår. Sicka ben! Sicket bröst! Och ändå har ja' bara gett hunrafem kronor emella'!

Så masade drängen fram, förveten som han var, och skulle titta märren i munnen.

— Ho' sir just inte späd ut, ändå! lät drängastackaren och skulle just fatta tag i betslet.

Men innan han hann så långt, hven det sabla etterboet till, och samtidigt vrålade drängen som ett vilddjur och höll näfven för synen.

— Bet ho' dej, Kalle?

Drängen svarade inte, utan bara vrålade på ett besynnerligt sätt. Och det var då inte så underligt, för när det kom allt omkring, hade märren klippt af nästippen på'n, och detta hade gått så kvickt som ett nysande.

När nu folket fick se det röda, frustande hålet i drängens ansikte, blef där, förstås, en faslig uppståndelse. Inte kunde de limma fast näsbiten, och intet råd visste de heller till att stämma blodflödet.

Till sist sa' bonden till märren:

— Har du var't näseviser, så ska' du, minsann, få springa te' doktorn mä' pasjänten innan du får hvarken vått eller torrt.

Och så satte de upp drängen i schäsen och susade af till doktorn, som tog in den näslöse på sjukstugan.

Framåt natten kom gubben hem igen och nu skulle, förstås, märren in i stallet. Det gick någorlunda, ty hon var bå' trött och hungrig efter dagens ansträngningar.

Men da'n efteråt, när den nye ägaren satte till henne en vattenspann i spiltan, grabbade hon tag i skallen på honom med sån't ursinne, att hon nästan slet af honom hela hufvudsvålen. Den arme Rinkabymannen var't nästan skalperad. När han på det sättet tilltygad kom indinglande i stugan, blef där ånyo en uppståndelse utan like.

Inte kunde de sy tillsammans hufvudsvålen på'n. De tordes knappt se efter hur illa det stod till en gång.

Det blef då inte för bättre än att ånyo fara till läkaren, och så skulle grannen, som kommit till vid skriket, och som var en modiger och hästförståndig bjässe, sätta för Bläsan.

— Om ho' rätt ä' ifrån dä' så kallade helseket, så ska ja' nok betsla opp henne och ta' »gadden ur henne», lät han, och masade ut åt stallet.

Två minuter efteråt fingo de innevarande höra ett förskräckligt tjutande och jämrande.

— Hjälp! Hjälp! skreks det och när de rusat till stallet, fingo de se grannen ligga vidöppen midt på golfvet.

— Du ä' väl inte dö'er? bäfvade folket.

— Nä, men den leviathan vispade te' mej mä' bakskånken och slo' å benpipa på mej! Och den modige och hästförfarne mannen skrek och jämrade sig och lipade som ett litet barn.

Kan man tänka sig ett större elände? Tre timmar därefter hade doktorn två patienter till att handtera.

Funnes det några stycken sådana hästar, som den här omtalade, i hvar kommun, så blefve inte läkarne åtminstone lidande på den saken.

* *
*

Jo jo, äfven en oskälig märr kan åstadkomma märkliga ting.

Nå, i sinom tid stämde nu Rinkabybon Sven i Bökhult och begärde ersättning för sin hufvudsvål, drängens näsa och grannens ben. Sven å sin sida bestred och påstod att han inte trugat märren på käranden och hänvisade till sina utsagor vid bytet. Honom hade märren inte bitit eller slagit. Käranden hade nog retat henne.

Processen pågår än, ty en länsman hjälper Rinkabybon och en juridisk byrå inspirerar Sven och lär honom djäklastreck.

Men ni ska' få sanna mina ord, att när målet blir utageradt och har var't hos kungen, så äga länsmannen och den juridiska byrån bå' Rinkabykarlens och Svens hemman.

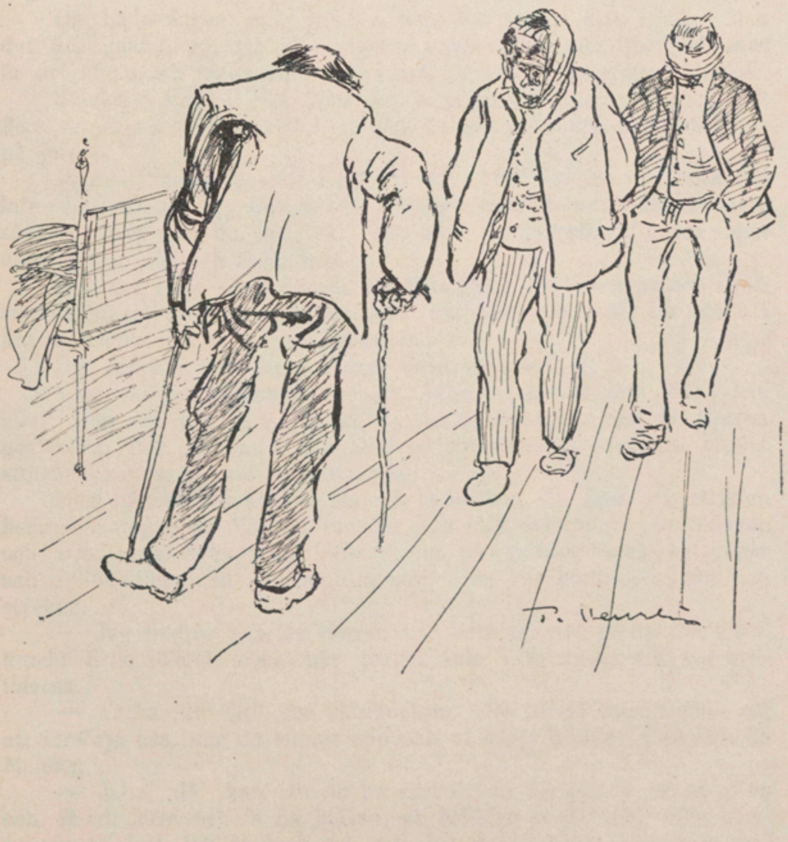

En skickelsediger julklapp.

De hade ingen rolig julafton nere hos torpar Erik i Vik. Men det är, gualof, så, att efter mörker kommer det ofta ljus, och sant är det äfven, att ingen natt är så svart, att icke någon stjärna blänker.

Stackars Erik i Vik! Han och hans gamla gumma ha nog haft flere sorger att ryckas med i sin dar än många andra människor här på jorden.

Fattiga hade de varit i all sin tid. Men det var då i alla fall inte det värsta. Ty fattiga och eländiga hade deras föräldrar varit, så den saken voro de vana vid. De hade aldrig vetat af något annat än släp och slit och dålig kost.

Men det hade dock funnits en tid i deras gemensamma och sträfsamma lif, då de i alla fall hoppades på samt trodde sig ha skäl att kunna hoppas på en sorgfri ålderdom.

Det var när alla deras många barn voro små.

Visst var det mödosamt mången gång att kunna slita föda i dem alla. Men det gick ju i alla fall, ty det är då säkert, att där Herren ger barn, där ger han också bröd på ett underligt sätt, fast brödet stundom kan vara groft och knaggligt.

Men när Erik och hans Malena hade dem alla små och ostyriga hemma i stugan på Vik, så var där just inte enformigt. De blåögda och trindlagda bytingarne kultade om på golfvet såsom kattungar och fyllde Vik med sitt muntra stoj. Det var bortåt ett halft tjog stycken.

— Jag undrar hvarför Herren har barnlagt oss på det här viset! kunde Erik ibland säga, när maten inte ville räcka till vid måltiderna.

— Tacka du Gu' för välsignelsen. De bli så många flera om att försörja oss, när de runnit opp och vi börja tröttna! genmälde då Malena.

— Jaha, dä' kan du då ha rätt i. Di bli go'a å ha en gång och få di lefva och få ha hälsan, så behöfva vi då allri' falla kommunen te' last, log då Erik och satt där halfmätt och vaggade in sig i drömmar, hur han på gamledar skulle kunna vistas än här och än där hos de vuxna barnen samt bli ärad och krusad och må som en prins.

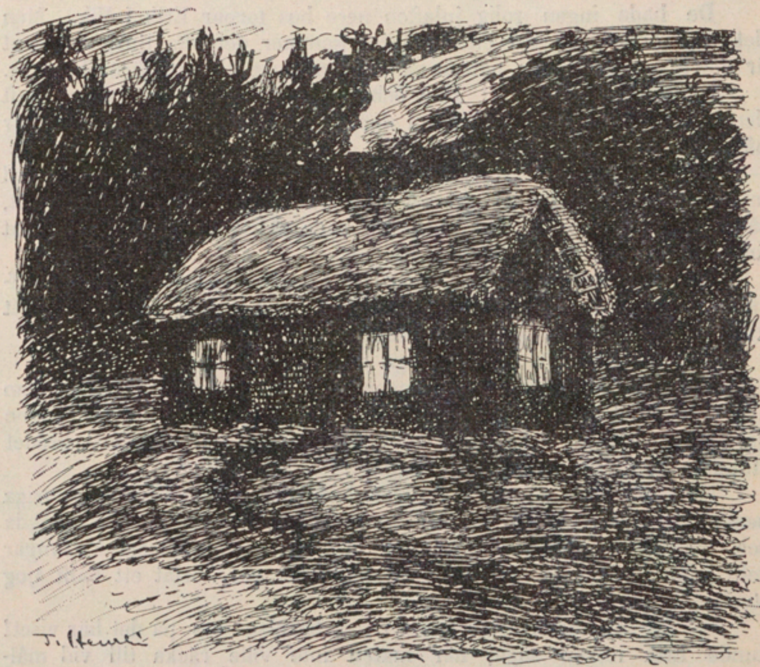

Ja, så är det: små barn och små bekymmer. Barnaskaran i Vik växte upp, och den ene efter den andre kom ut. Men de glömde för det mesta bort de gamle. Ungdomen har så stora behofver nu för tiden, att äfven de allra bästa förtjänster svårligen räcka till att tillfredsställa dem alla, och att tänka, det något skall bli öfver till fattiga föräldrar, är aldrig värdt.

Eriks och Malenas barn blefvo inte bättre än andra. Snart vardt detta gamla fosterland för trångt och armt för dem och så drogo de »öfver pölen» till det goda landet i väster, om hvilket det heter härute, att ingen människa där äter annat än hvetebröd. Allesammans foro de dit utom den yngsta flickan.

I början fingo de gamla ett och annat bref med en dollar eller så uti från någon af de utflugne. Men det blef småningom allt längre och längre emellan skrifvelserna, och slutligen uteblefvo de helt och hållet.

— Di ä' nok dö'a, efter di inte låta höra af sig! suckade de gamle i Vik och torkade sina tårar.

Allt äldre och tröttare blefvo de, allt mindre och mindre förmådde de uträtta, och fast de nu sutto endast två vid bordet, ville maten i Vik knappast förslå så bra, som när den stora barnskocken en gång hjälpte till att äta.

En hugnad ägde dock de gamle kvar. Yngsta dottern hade ingen håg för Amerika utan tjänade hemma i socknen. Hon var den solstråle, som ibland om söndagsaftnarne gläntade in i den gamla stugan i Vik.

— Gu' välsigne henne, som vill bli hemma för att lägga ihop våra gamla ögon en gång, när Herren behagar ringa till kvälls för oss och låta vårt dagsverke sluta! Ho' har gualof inte fått Amerikafebern och Gu' låte henne inte få honom! brukade Malena säga.

Men folket i grannhället sa', att Anna i stället för Amerikafebern hade fått kärleksfebern, hvilket inte vore stort bättre det.

Anna tjänade i Hult hos Carl Johan, en rik knase, och det påstods allmänt, att sonen i huset, unge Sven Petter, och Anna höllo vådligt ihop.

Det gjorde de också, och så gick det, som det gick.

På våren måste Anna flytta hem till Vik och sätta sig där med ett litet barn i fattigdomen hos de gamle.

Folk påstod, att Sven Petter kanske hade fått gifta sig med henne, för Anna var både vacker och hurtig och så duglig, att hon liksom hade en liten hemgift i sina bara händer. Men det var barnet, som låg emellan.

Och det hade kanske slutligen fått gå för den saken också. Men se barnet var inte riktigt. Det var inte välskapadt, och därtill »aktade det inte», som man säger. Det såg inte, ingen visste heller om

det hörde, och det syntes tydligt, att den lille stackarn skulle bli andesvag och en idiot.

— Det ska' bli lögn, att du ska' lägga dej till med en sådan tunga. Man har nog att slitas med ändå, utan att en ska' ha ett barn, som det aldrig blir något annat än elände med, till sorg och skam och besvärlighet i huset. Då är det bättre te' å betala lite' om året för att slippa't, predikade Carl Johan, när sonen slog fram, att det vore synd om Anna och att han ville taga henne till sig och gifta sig med henne.

Men fadern var envis och Sven Petter kunde inte drifva igenom sin vilja.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Så kom nu julaftonen.

Anna satt där nere i Vik framför spisen med sitt eländiga stackars barn i knäet. Hon satt och tänkte än på forna dar, och än på, huru hon nu blifvit fjättrad vid ett lifslångt elände. För henne fanns ju ingen framtid. Barnet skulle hålla henne fängslad inom de bofälliga väggarne i Vik för hennes synds skull. Inte kunde hon lämna den lille åt de gamle och gifva sig ut i tjänst. De kunde icke sköta det sjuka kräket. Utan där hon satt, där finge hon sitta. För henne fanns ingen jul och ingen glädje. Hon tyckte rent, att Gud var grym, som delade ut så hårda slag . . .

Så satt hon och grunnade och snyftade och tittade in i spisen, hopplös och förtviflad.

Gubben Erik låg på soffan och hostade, och gumman hölls med att läsa i bibeln framme vid bordet.

Under tiden hade Sven Petter uppe i Hult inte heller roligt. I julkvällen hängde Anna och barnet honom hårdt på. Han tänkte tidt och tätt på den stackars flickan och hvad hon nu utstode för hans skull.

Så fick han för sig, att han skulle känna sig bättre till mods, om han gåfve henne en julklapp. Blotta tanken lifvade honom ett grand, och så plockade han till sig en kaka, ett stycke socker, lite kaffe och fläsk och korf och hvad han i hast kunde rafsa till sig i visthuset, band in det i ett knyte, hoppade upp på unghästen och susade i löndom af neråt Vik.

När han kom dit, fick han emellertid inte hästen att stå still vid gärdesgården, utan denne hoppade och regerade, så att Sven Petter icke fick tid till annat än att springa fram till stugan, glänta på dörren och dänga in sitt knyte. Det gjorde han och se'n bar det af med honom igen.

Nå, en timme eller så vid pass efter det Sven Petter kommit hem, satt allt husfolket i Hult till bords, och öfverst tronade Carl Johan. Det var ett rikt och godt bord, och man skulle just i färd med att rimma till gröten, när Anna i Vik kom inrusande i stugan, blekare än eljest och skälfvande i hela kroppen.

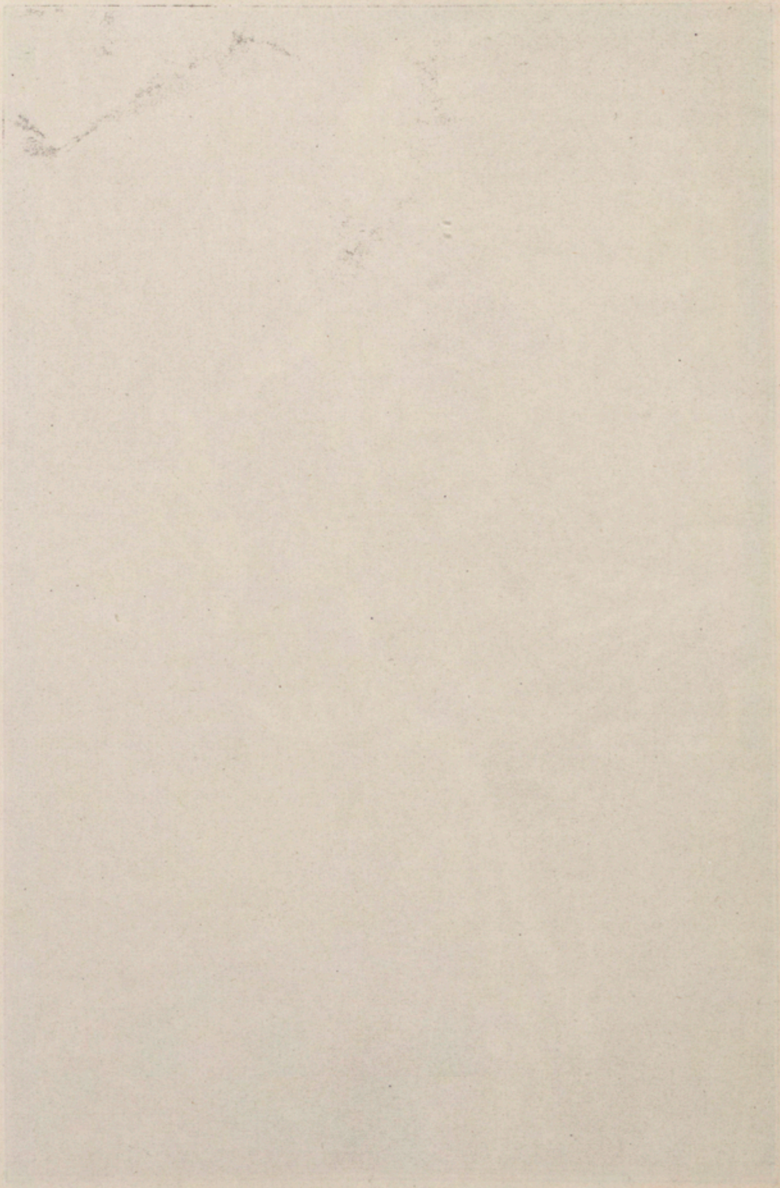

Alla Hultaborna lade ifrån sig sina skedar och Carl Johan mulnade.

— Tack för julklappen, Sven Petter!

— Åh, det var så lite! Ja' hann inte gå in, för hästen konstrade och ville inte stå still. Inte behöfde du gå hit och tacka för den smulan.

— Nej, inte gick jag just hit för den skull. Utan jag har sprungit hit för att tala om, att knytet, som du slängde in, träffade barnet i hufv'et och det stackars hufv'et var för mjukt, kantänka, det tålte inte vid det, utan barnet dog tvärt i knäet på mej. Du har slagit ihjäl ditt barn.

Det blef tyst omkring bordet i Hult. Anna föll tillsammans på soffan och snyftade och skalf, ty en mor är en mor. Mången gång hade hon nog tyckt, att det varit väl, om barnet fått dö. Men att det skulle komma ur vägen på ett sådant sätt, det var dock förfärligt.

Sven Petter blef förfärad.

— Du gycklar väl bara, Anna, stammade han.

Men när Carl Johan suttit och grunnat en stund och tittat på Anna i hennes förtviflan, ställde han sig upp vid bordsändan och sa':

— Ge er till tåls, barn. Dä' här är Herrens skickelse. Inte ville Sven Petter slå ihjäl barnet. Dä' var en olyckshändelse, men en Guds nåd på samma gång. Barnet har Herren förlossat, ty Han tyckte väl i kväll, att ni bägge hade lidit nog för eder missgärning. Han har pröfvat er. Du har var't tålig, Anna, du blir en bra hustru, för en sådan behöfver tålamod, och du har öfvat dej däri. Sätt dej nu här bre'vid Sven Petter! Och ni, drängar, kan köra ner efter di gamla i Vik och ta' hit dem. Men kvicka på, så att gröten inte blir för kall tills de komma. Sisså, Sven Petter, köss henne nu och sätt henne intill dig. Nästa jul är det hon, som är mor här i huset. Verkligen gör inte Gud underliga gärningar i julatid. Dä' känner jag på mej själf. Han har nu i en hast skickat på mej sådana konstiga tankar. Jag vet mej aldrig förr ha känt det så märkligt och godt i bröstet som just nu, se'n jag beslutade, att ni ska' ha hvarandra. Det är som om jag ville sjonga psalmer. Håll du henne gärna om lifvet, pojke, och lägg du hufv'et mot axla på'n, Anna. Du kan behöfva hvila dej. Jaha, sitten så, när de gamle komma in. Gu' välsigne er, barn!

Och Carl Johan var rörd och glad såsom ingen förr sett honom vara det.

När nyårsnyet tändes, lystes det för Anna i Vik och Sven Petter Hult.

Uti vårsolens glans.

När häggen blommar och vildapeln står skär och hvit som en brud, när konvaljen knoppas, när syrenen håller på att slå ut, när ljumma fläktar gå som lätta suckar, fulla af trånad genom kvällen, som dock aldrig blir mörk, gripes allt lefvande af kärlekslängtan, då leker braxen och firar sitt biläger i vattrade vågor en bit från stranden, på hvilken unga människobarn sitta med armarna virade kring hvarandras lif och glömma och drömma.

När den gamla fläckiga solen börjar bli varm och het i våren af en sådan brinnande kärlek till vår nord, att hon knappt synes ha hjärta att gå ner för att under några få timmar söka ro under sitt purpurtäcke i öster, då blir här så brådt öfver allt ute på landet. Då kommer det en sådan jäsande lust öfver både människor och djur och natur. Då vill potatisen, den gamle hederlige knölen, partout skjuta upp och blomma, då vill hafren och rågen och kornet skynda sig att vaja som ax för vinden, då blåser pionen upp sig till en skön ballong, lavendeln, som inte kan göra sig vidare vacker, uträttar det han kan; han knäcker till att dofta från den svarta rabatten, så att våra täppor blifva de härligaste parfymbutiker.

Då gifva små dråpligen klädda fåglar härliga konserter från hvitgröna björkars estrader, då kysses och smekes ungdomen i lundernas snår, och ålderdomen får då också sitt hastverk. Den får brådt med att — domna och dö.

Ja, det blir ett sådant göra öfver allt, i hvarendaste vrå, i luften, i jorden, i våg, i blod och i hjärtan vid den tiden. — — — — — —

Men Erik i Långåsen tycktes inte ha så särdeles brådtom, där han vandrade fram i vårkvällens doft på den gulbruna, barrbeströdda skogsstigen, som ormar sig genom furumon mellan hans gård och Hägnen. Tvärtom han stannade ofta och grunnade och slog i buskarna med påken, som han hade i näfven.

Erik är förresten en dunderkarl, en klok och arbetsam pojk, stor och stark och allvarlig, en, som tidigt fått vänja sig vid lyckoskiftningarna i lifvets strid.

När han var cirka 25 år gammal, dödde far hans, och när det kom till bouppteckning efter denne, såg det icke mycket ut för Erik och mor hans att kunna få sitta fast vid gården. Den tyngdes af gäld, som ökats och ökats under faderns långa sjukdom.

Men på dödsbädden hade gubben bedt Erik att sätta till med all sin kraft och söka behålla hemmanet, som i hundratals år tillhört släkten.

— Kniper det för hårdt, så gack till Andreas i Hägnen! hade gubben sagt.

Det rådet hade Erik nödgats följa. Fyra år hade gått sedan dödsfallet. Långåsen var i Eriks ägo, var välskött och i god växtkraft, där fanns full uppsättning med kreatur och redskap. Men Erik häftade nu likväl i en ganska stor skuld till fader Andreas. Och det tyngde på hans sinne och hade gjort honom till en mogen och allvarsam man, innan han nu var trettio år gammal.

Han hade under åren haft så strängt arbete och varit så upptagen af omtanke för att kedja fast gården vid släkten, att han inte haft tid för nöjen och förströelser eller kärlekstankar.

Nu hade han sått ut den fjärde skörden efter faderns frånfälle, det jäste i jorden och såg grant och färgrikt ut öfver hans ägor. Men han kände sig likväl icke stolt eller glad, när han såg ut öfver hagar och fält. Så länge han hade den stora skulden till Andreas, kände han sig icke riktigt hemma på Långåsen. Han blef tvärtom vemodig, när han iakttog, huru vackra ägorna voro.

— Jag äger dem ju ändå inte riktigt. Jag står ju bara skrifven för dem i jordeboken och i mantalslängden, plägade han säga.

Det där hade han grunnat på jämt och samt. Skulden pressade honom och tryckte hans sinne. Han kände sig fängslad och bunden af henne såsom af en slafkedja, och han förstod, att han inte skulle vara män'ska att betala den. Men skuld växer, det begrep han. Ju längre det gick, dess tyngre och omöjligare skulle hans skuldbörda blifva att bära för honom.

Därför hade han nu i frihetslängtan och misströstan gått upp till Hägnen och bedt Andreas köpa hemmanet och göra sig betald för gälden. Med det lilla Erik finge öfver skulle han nog klara sig och slå sig fram, frisk och stark och arbetsvan, som han ju var. Fadern hade visst bedt honom att göra allt för att behålla stället. Han hade nu i fyra år gjort, hvad han kunnat. Men det omöjliga kunde han inte utföra.

Andreas hade suttit tyst och hört på.

— Jag har väl inte kräft dej!

— Nej, men skulden skall betalas, och jag ser ej, huru det skall gå till!

— Jo, det är den lättaste sak i världen! hade Andreas sagt. Och när Erik frågat, hvad i all världen han menat med det, hade Andreas afslutat hela deras resonemang med dessa ord:

— Har du aldrig tänkt på att den, som gifter sig med min dotter Kajsa, får en bra dask pengar tillgodo hos mej? Därpå hade Andreas tagit sig ett annat prat.

Sen gick Erik, som sagdt, öfver gångstigen genom mon neråt Långåsen och grunnade och slog med sin påk i buskarna och var arg.

— Jaså, han vill köpa mig till måg också! Nu förstår jag, hvarför han varit så lättvillig att hjälpa mej. Han har velat plocka ut Kajsas möderne i småposter. Men det ska' bli stopp. Mänskohandel är förbjuden! pratade han för sig själf på vägen. Erik var vred och ursinnig och förödmjukad, där han gick i vårkvällen.

När han kom ut ur skogen och neråt aldungen vid ån, som rullar fram i dalsänkan, fick han höra töser prata och kvittra bakom den lilla kullen, där hasselbuskarna växa.

Den ena var Kajsa i Hägnen, och han tänkte gå förbi utan att hälsa på dem, ty han kände sig stött på Kajsa också.

Töserna kunde inte se honom, emedan han kom fram från motsatta sidan af kullen.

Erik hörde inte till dem, som vilja lura på och lyssna till flickor, som anförtro hvarandra saker och ting. Men han kunde nu inte hjälpa, att han hukade sig ner och lyddes till hvad Kajsa skulle svara, när den andra plötsligt frågade henne, hvarför hon inte tänkte på gifte och hade bestämd fästman:

— Jag gifter mej nog aldrig! suckade Kajsa.

— Kors i all sin dag! Du, som är så rik!

— Det finns bara *en* på jorden, som jag vill ha, och han tittar aldrig åt mej!

— Försök då att tycka om en annan!

— Så du talar! Kärleken söker man inte upp. Han kommer, förstår du, kommer utan att man vet, hvarifrån eller hur han kommer. Som en tjuf kommer han och kniper allt, hvad man har, själ och kropp och förnuft och alla sinnen. — — —

Erik begrep inte, hvad som kom öfver honom, när han hörde tösens tal. Det var, som om tankarna börjat bli lättare inom honom. Han böjde sig fram och såg på Kajsa, där hon satt burrig, smidig och kraftfull och lät blicken ur sina vackra ögon drömmande

följa vattnet i ån. Det tog till att bulta så underligt i bröstet på'n. Det Andreas nyss sagt, föreföll honom med ens så välment och faderligt, och när han erinrade sig tonen, med hvilken gubben talat om Kajsa och hemgiften, mindes han nu tvärt, att den låtit så god och mild, inte såsom något kallt råd eller en befallning utan fastmer som en bön.

— Jag trodde aldrig, att du haft något tycke, yttrade den andra flickan till Kajsa.

— Tycke! Åh, det är mycke, mycke mer. Det är, som om jag vore helt och hållet uppslukad, som om jag hade sjunkit ner i kärleken liksom i ett djupt haf.

— Hvem är han?

— Jag skäms inte att säja, hvem han är. De tlättar på att få skrika hans namn, när någon hör det. Han har brukat komma upp till vårt då och då under de fyra sista åren. För hvarje gång, jag sett honom, och för hvarje dag, som gått, har han blifvit mig kärare. Han har vuxit fast vid mitt hjärta. Men han vet det inte. Han bryr sig inte om mej. Han är dock, gualof, inte någon annans heller, så jag hoppas ju än. Men den dag, då jag får veta, att jag aldrig kan få bli hans och dela hans sorger och arbete, den dagen, då någon annan än jag får flytta till Långåsen, då ska' mitt hjärta brista och jag dö.

— Nej, si då ska' du få lefva i evighet!

Töserna foro tillsammans af öfverraskning. Det var Erik, som plötsligen störtat fram och ryckte till sig Kajsa, som han höll på att kväfva i sin famn.

Den andra flickan sprang sin väg.

— — — —

Bums fingo de brådt, förskräckligt brådt att rusta till bröllop i Hägnen, och Erik hvisslade och trallade nere i Långåsen i kapp med lärka och bofink. Aldrig hade han sett sina ägor så granna som nu, sen Kajsa i hast förvandlat hans syn, så att han kunde skåda allt i vårens och hoppets och kärlekens glans och fagra belysning.

I en samling fristående och kompletta arbeten utgifves ett urval af

Thure Sällbergs
Humoristiska skizzer

från den småländska landsbygden.

Hvarje del kostar 25 öre.

Närmast utgifvas:

HVARDAGSSLIT OCH HÖGTIDSGILLEN.

Med 25 illustrationer.

BONNAKNEP OCH RALLAREDÅD.

Med 24 illustrationer.

GYCKLEJÖSSAR OCH ANDRA FRAMSTÅENDE SYNDARE.

Med 24 illustrationer.

FRIERI OCH GIFTERMÅL, HATFULLHET, HÄMND OCH SLAGSMÅL.

Med 22 illustrationer.

ILLDÅD OCH KÄRLEKSAFFÄRER.

Med 19 illustrationer.